

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 18
ALICE HARİKALAR
ÜLKESİNDE

Bu kitabın hazırlanmasında, Alice Harikalar Ülkesinde'nin MEB İngiliz Klasikleri dizisinde yayınlanan ilk baskısı temel alınmış ve çeviri dili günümüz Türkçe'sine uyarlanmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi : Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı : Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Ekim 1998

LEWIS CARROLL
ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE

Kismet Burian tarafından
İngilizce'den çevrilmiştir.
C
Cumhuriyetimizin 75. yılı coşkusuyla...

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir. Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüşüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esingemeyen Türk aydınları şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eliyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır. Özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 1941.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyet'le başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır. Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik. Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerinin en önemlilerini yayınlıyoruz. Cumhuriyet

ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE

KİTABA BAŞLAMADAN

"Alice" dünya edebiyatında başlı başına bir tür oluşturuyor. İlk Oxfordlu Matematik Profesörü Charles Dodgson'un, bir sandal gezintisi sırasında üç küçük kıza anlattığı masaldan fazla bir şey değilken, 1865 yılında kitap olarak çıkmasıyla ününün dünyayı tutması, hemen birçok dile çevrilmesi bir oldu. Hatta Kraliçe Victoria bile bu kitaptan o kadar hoşlanmış ki, yazardan, başka yapıtı çıkarsa hemen kendisine göndermesini istemiş. Bu isteği üzerine gönderilen kitaba epeyce şaşmış olacak; çünkü Charles Dodgson'un bundan sonra çıkan kitabı "Determinantlar Üzerine Bir deneme" oldu! Gerçi ağırbaşlı profesörün kendi alanında yazılmış böyle daha birçok bilimsel yapıtı vardır; fakat ününü onlara değil, Lewis Carroll takma adıyla yayınladığı "Alice Harikalar Ülkesinde", "Aynanın İçi, Alice Orada Neler Gördü" gibi şaheser saçmalarına borçludur.

Garip görünebilirse de "Alice" ile başlayan bu tür yapıtlar hem edebiyat tarihine giriyor, hem "nonsense" (saçma) diye nitelendiriliyor. Lewis Carroll'dan bir süre önce, Lear adında bir ressam da, yine tanıdık çocukları için yaptığı gülünç resimler ve bu resimlere uygun düşen beş altı dizelik saçma şiirlerle pek beğenilmişti. Lewis Carroll da yapıtını kız çocuklarına, özellikle Alice adlı küçüğe olan sevgisinden yaratmış; yaratırken de onları hoşnut etmekten başka bir şey düşünmemiştir. Bu noktayı, yapıtta gizli bir felsefe bulmak merakına kapılmamak için, her zaman anımsamalıdır. Akla ne eserse onu gerçekleştir göstermek, tam bir amaçsızlık ve tam bir hayal özgürlüğü, bu kitabı İngiliz edebiyatında çocukların baş kitabı yapıvermiştir.

Bununla birlikte "Alice" pek çoğumuzun unutulmaya mahkûm ve bunu hak eden saçmalarından da değildir. Onu, iyi matematik bilen, mantığı da çok seven bir bilim adamı yazmıştır. İçindeki saçmaların birçoğu, günlük davranış ya da sözlerimiz aşırı bir mantıkla sorguya çekilince ne durum alıyor, onu gösteriyor. Ama yapıt yalnızca mantık da değil. Onda, ruhbilim ve ruhçözümü birer bilim olarak benimsenmeden önce, bilinçaltı dünyasını ve düşler evrenini -bütün birbirini tutmaz yanlarıyla- sonsuzlaştıran bir düşlemgücü de kendini gösteriyor. Kitabın, küçükler kadar büyüklere de kendini sevdirmesi bu özelliklerinden olsa gerektir.

ALICE HARİKALAR ÜLKESİNDE

I

TAVŞAN DELİĞİNDEN AŞAĞI

Ablasının yanında sırada otura otura artık Alice'in canı sıkılmaya başlamıştı, yapacak bir şey bulamıyordu. Bir iki kez ablasının okuduğu kitaba göz attı, ama onda da ne resim vardı, ne konuşma. Alice kendi kendine, "Resimsiz, konuşmasız kitap da ne işe yarar ki?" diye şaştı.

Bunun üzerine düşünmeye başladı (pek de düşünemiyordu ya, hava çok sıcaktı, onun da uykusu gelmiş, serseme dönmüştü), acaba papatyalardan bir çelenk örmek, papatya toplamak yorulduğuna değer mi diye aklından geçiriyordu. Tam o sırada birden pembe gözlü bir Beyaz Tavşan koşarak yanından geçti.

Bunda öyle şaşılacak bir şey yoktu, Alice Tavşan'ın "Ay! ay! Geç kalacağım!" diye söylendiğini duyduğu zaman da pek öyle şaşırmadı. Sonra düşününce "Buna şaşmalıydım" dedi, fakat o sırada doğal karşılamıştı. Ama Tavşan yeleğinin cebinden bir saat çıkarıp bakarak ivedi ivedi gitmeye başlayınca Alice fırlayıp ayağa kalktı: Çünkü birdenbire ayırımına varmıştı: O zamana kadar ne yelekli bir tavşan görmüştü, ne de yelek cebinden saat çıkaran tavşan! Merakından tarlada Tavşan'ın arkasından koşmaya başladı, neyse tam zamanında yetişti de onun bir çit altındaki koca bir tavşan deliğine girdiğini gördü. Alice kendini deliğe attı: Buradan bir daha nasıl çıkabileceğini düşünmek usuna bile gelmemişti. Tavşan deliği önce bir tünel gibi düz gidiyor, sonra birdenbire dikleşiyordu. Alice bir an bile düşünmeye vakit bulamadan kendini düşüyor buldu. Ya kuyu çok derindi, yahut Alice çok yavaş yuvarlanıyordu: Çünkü düşerken çevresine bakınacak, arkasından neler gelecek bakalım, diye düşünecek vakit buldu. Alice önce

nereye gittiğini görmek için aşağı bakmaya çalıştı ama çevre o kadar karanlıktı ki hiçbir şey seçemedi: Sonra kuyunun yanlarına bakmaya başladı, duvarların kitap rafları ve dolaplarla kaplanmış olduğunu gördü. Şurada burada da tahta çivilere asılmış haritalar, resimler vardı. Raflardan birinin önünden geçerken bir kavanoz aldı: Kavanozun üstüne "Portakal Reçeli" yazılı bir etiket yapıştırılmıştı, ama kavanozun içi boş çıkınca Alice'in çok canı sıkıldı. Kavanozu aşağı atacaktı, sonra birinin kafasına gelip öldürürer diye korktu, ne yapıp yapıp düşerken önünden geçtiği raflardan birine koyuverdi.

Kendi kendine "Eh" diye düşündü, "böyle bir düşüşten sonra bir daha merdivenlerden aşağı yuvarlansam da aldırnam! Evde herkes de bana: Aman ne gözüpek! der. A, evin tepesinden bile düşsem aldırnam!" (Belki de doğrudu bu.)

Düş babam düş. Bu düşmenin bir sonu gelmeyecek miydi acaba? "Şimdiye kadar kaç mil düşmüş olabilirim?" diye söylendi, "dünyanın ortasına yaklaşıyor olmalıyım. Dur bakayım, galiba dört bin mil eder..." (Çünkü, sizin anlayacağınız, Alice sınıfta bu türden birçok şey öğrenmişti: Bilgisini göstermek için bu fırsat pek de iyi bir fırsat sayılmazdı, çünkü bir dinleyen yoktu; ama yine de yinelemesi yararsız değildi.) "Evet, uzaklık bu kadar olacak... Ama acaba hangi enlem, hangi boylam derecesine geldim?" (Alice'in ne enlem, ne de boylam konusunda bilgisi vardı, ama bu sözcükler kulağa hoş geliyordu, gösterişliydi.) Biraz sonra yine kendi kendine konuşmaya başladı.

"Acaba dünyanın bir yanından öbür yanına kadar düşecek miyim? Kendimi baş aşağı yürüyen insanlar arasında buluvermek çok hoş olacak doğrusu! Antrepoydu galiba!" (Bu kez onu dinleyen bulunmadığına sevindi, çünkü sözcük kendisine bile doğru görünmemişti.) "Ama doğal olarak, onlara ülkenin adını sormak gerekecek. Kuzum efendim, burası Yeni Zelanda mı, yoksa Avustralya mı?". Bu sözleri söylerken selam da vermeye kalkıştı, havada yuvarlanırken üstelik bir de selam vermek! (Düşünün bir kez, siz olsaydınız bu işi becerebilir miydiniz?) "Kimbilir beni ne bilgisiz bir kız sanırlar! Hayır, hayır sormak olmaz: Belki bir yerde yazılı görür de okurum."

Düş babam düş. Yapacak başka bir iş bulamadığından Alice yine konuşmaya başladı "Ah! Dinah bu gece beni çok arar." (Dinah, kedisinin adıydı) "Umarım, çay vakti bir tabak sütünü vermeyi unutmazlar. Dinahcığım keşke burada benimle birlikte olsaydın! Havada ne yazık ki fare mare yok, ama, istersen yarasa tutabilirdin. O da fareye pek benziyor zaten. Ama kediler yarasa yer mi acaba?" (Sözün burasında Alice uyuklamaya başlamıştı, ama gene de kendi kendine, düşte gibi söylenip duruyordu.) "Kediler yarasa yer mi? Kediler yarasa yer mi?" Ara sıra da "Yarasa kedi yer mi?" diyordu. Hoş, zaten ikisine de yanıt veremedikten sonra, hangi biçimde sorarsa sorsun, ne zararı vardı? Uyuklamaya başladığını duyumsadı, hatta düş de görüyordu, düşünde Dinah ile el ele yürüyor, ona ciddi ciddi, "Dinah, şunun doğrusunu söyle: Sen hiç yarasa yedin mi?" diye soruyordu. Ansızın bir gürültü oldu: Güm! Pat! Alice bir kuru yaprak yığınının üzerinde oturup duruyordu, o uzun düşüş artık bitmişti.

Alice'in bir yeri acımamıştı, hemen ayağa fırladı, başını kaldırıp baktı, yukarısı kapkaranlıktı; önünde uzanan başka bir koridorda hâlâ ivedi ivedi koşan Beyaz Tavşan'ı gördü. Yitirecek vakti yoktu. Alice rüzgâr gibi Tavşan'ın peşinden koştu, bir köşeyi dönerken onun "Vay kulaklarım, vay bıyıklarım, ne kadar da geç oldu!" diye söylendiğini işitti. Alice Tavşan'a iyice yaklaşmıştı ama köşeyi dönünce onu bir yerlerde göremedi, şimdi tavana asılı bir sıra lambayla aydınlanan uzun, basık bir salondaydı.

Salonun dört bir yanında kapılar vardı, ama hepsi de kilitliydi, Alice her kapıyı açmaya uğraşarak iki yanı dolaştıktan sonra, buradan nasıl çıkacağım diye derin derin düşünerek salonun ortasına doğru yürüdü.

Derken karşısına üç ayaklı bir masa çıktı. Masanın her yanı camdan yapılmıştı: Üzerinde de yalnızca küçük bir altın anahtar vardı. Alice bunu görür görmez, kesinlikle kapılardan birinin anahtarı olacağını düşündü. Ama nerde!.. Ya anahtar delikleri çok büyük, ya anahtar pek küçük geliyordu: Özetle, kapılardan hiçbirini açamadı. Alice salonu ikinci kez dolaşırken alçak bir perdenin önüne geldi, daha önce bu perdenin ayırımına varmamıştı, arkasında da küçük bir kapı gördü. Alice hemen o küçük altın anahtarı bu minicik kapının kilidine soktu, anahtarın kilide uyduğunu görünce öyle sevindi ki! Kapı küçük bir geçide açılıyordu, geçit de ancak bir fare deliği kadar genişti, fazla değil. Alice diz çöktü ve geçidin öbür ucunda ömründe görmediği kadar güzel bir bahçe gördü. Şimdi, bu karanlık geçitten kurtulup o serin çeşmeler, o renk renk çiçek tarlaları arasında dolaşmaya can atıyordu.. Ama kapıdan başı bile sığmıyordu. Zavallı Alice "Zaten omuzlarım geçmeden başım geçmiş ne işe yarar?" diye düşündü. "Ah!

Bir dürbün gibi uzayıp kısalabilseydim ne iyi olurdu! Nasıl başlayacağımı bilsem belki de becerirdim ya.'' Çünkü deminden beri öyle olmayacak şeyler olmuştu ki Alice artık yapılması olanaksız pek az şey bulunduğuna inanıyordu.

Hep böyle kapı önünde beklemenin bir yararı yoktu, onun için Alice de başka bir anahtar, yahut insanın nasıl dürbün gibi uzayıp kısalacağının yöntemini öğreten bir kitap ele geçirmek umuduyla yine masaya gitti. Ama bu kez de masanın üstünde bir şişe buldu. Alice, ''Demin burada olmadığından eminim'' dedi. Şişenin yuvarlak boynunda bir etiket vardı, üzerinde de güzel basılmış kocaman harflerle ''BENİ İÇ'' yazılıydı.

''Beni iç'' demesi kolaydı, ama akıllı küçük Alice'in bu işi hemen yapmaya niyeti yoktu. ''Hayır, hayır'' dedi ''önce bakayım üstünde zehirli işareti var mı, yok mu?'' Çünkü Alice, arkadaşlarının öğrettiği önlemlere kulak asmadıkları için yanan, vahşi hayvanlara yem olan, başlarına daha bir sürü kötü şey gelen çocuklarla ilgili birçok güzel öykü okumuştı. O öykülerde örneğin şöyle öğütler vardı: Kızgın bir ocak demirini uzun süre tutarsanız eliniz yanar, sonra, eğer parmağınız bıçakla derin kesilirse kanar. Alice'in hiç unutmadığı biri daha vardı: Eğer üzerinde ''zehir'' yazılı bir şişeden çok içerseniz; er geç bir şey olursunuz.

Ama bu şişede ''zehir'' işareti falan olmadığı için Alice içindekini tatmaya cesaret etti, tadınca da pek güzel buldu. (Gerçekten de kiraz tatlısı, krema, kızarmış hindi, ananas, karamela, tereyağlı kızarmış ekmek lezzeti vardı.) Onun için içip hemen bitirdi.

Alice ''Bana garip bir şeyler oluyor'' dedi. ''Sanki bir dürbün gibi kısalıyorum.''

Hem gerçekten de öyle oluyordu: Şimdi Alice üç parmak boyundaydı, artık o küçük kapıdan geçip, o güzel bahçeye girebilecek boyda olduğunu görünce yüzü güldü. Ama önce, belki daha kısalırım diyerek bir iki dakika bekledi, biraz telaşlanıyordu. ''E, olur ya, kısala kısala mum gibi eriyip bitiveririm'' diyordu. ''Neye benzerim o zaman acaba?'' Mum alevinin söndürüldükten sonra neye benzediğini gözünün önüne getirmeye çalıştı, çünkü önceden böyle bir şey gördüğünü hiç anımsamıyordu.

Bir süre sonra, artık daha başka bir şey olmadığını görünce, hemen bahçeye girmeye karar verdi. Ama zavallı Alice! tam kapıya geldiği zaman bir de baktı ki altın anahtarı almayı unutmuş, masaya koştığı zaman da gördü ki artık masaya yetişmesi olanaksız bir şey olmuş. Anahtarın cam masanın üstünde durduğu pek güzel görülüyordu. Alice ayaklardan birine tırmanmaya uğraştı, ama cam olduğu için öyle kaygandı ki tırmanamadı. Artık boşuna uğraşmaktan yorulunca, oturdu yere, başladı ağlamaya zavallılık. Sonra kendi kendini sert sert azarladı. ''Hadi sus, böyle ağlayıp durmaktan bir yarar gelmez'' dedi. ''Hemen susacaksın, anladın mı!'' Alice hep kendine güzel güzel öğütler verirdi. (Ama onları pek seyrek tutardı.) Hatta bazen kendini gözlerinden yaş getirecek kadar haşlardı: Bir seferinde de gene kendi kendine oynadığı kriket oyununda, mızıkçılık ettiği için kendini tokatlamaya kalkmıştı. Bu garip huylu çocuk kendini iki insan yerine koymasını pek severdi. Zavallı Alice ''Ama şimdi kendimi iki insan yerine koymanın bir yararı yok'' diye düşündü. ''Doğru dürüst bir tanelik halim bile kalmadı ki!''

O sırada gözleri, cam masanın altında duran küçük bir şişeye ilişti, hemen açtı, içinde üzerine kuş üzümleriyle ''Beni ye'' yazılmış küçük bir çörek buldu. Alice, ''Eh, ben de yerim öyleyse'' dedi. ''Eğer bu çörek boyumu uzatırsa masaya yetişir anahtarı alırım, yok eğer daha kısaltırsa bu kez de kapının altından geçerim; yani boyumu ister büyültsün, ister küçültsün bahçeye girebileceğim, hangisi olursa olsun umurumda değil!''

Bir parça ısırды, bir yandan da kendi kendine, ''Acaba hangisi olacak?'' diyordu. Büyüyor mu, küçülüyor mu, anlamak için elini de başına koydu, ama baktı ki boyu fark etmiyor, buna şaştı. Doğal olarak, insan çörek yiyince boyu yine eskisi gibi kalır: ama Alice olmayacak şeyler olmasına o kadar alışmıştı ki her şeyin alışıldığı yolda olması ona tatsız, anlamsız geliyordu.

Onun için oturdu, çöreğin hepsini bir güzel yiyip bitirdi.

II

GÖZYAŞI BİRİKİNTİSİ

Alice, ''Büsbütün acayipleştikçe acayipleşiyor'' diye haykırdı (o kadar şaşırmıştı ki artık doğru dürüst konuşmasını bile unutmuştu). ''Şimdi de dünyanın en büyük teleskopu kadar uzuyorum! Hoşça kalın ayacıklarım!'' (Çünkü ayaklarına baktığı zaman onları o kadar uzakta buldu ki, hemen hemen görünmüyorlardı). ''Ah, benim zavallı ayacıklarım! Şimdi sizin ayakkaplarınızı, çoraplarınızı kimler giydirecek? Her halde ben giydiremeyeceğim! Sizlerden o kadar uzaktayım ki sizi düşünüp de derde sokmam kendimi, başınızın çaresine bakın...'' Sonra düşündü: ''Ama onlara biraz daha yumuşak davranmalı, yoksa istediğim yere yürümezler sonra! Düşüneyim hele: onlara yılbaşında bir çift yeni ayakkabı armağan ederim.''

Kendi kendine armağanı nasıl vereceğini tasarlamaya başladı. ''Doğallıkla, armağanı postacı götürür'' diye düşündü: ''İnsanın kendi ayağına armağan göndermesi ne tuhaf olur kimbilir! Adres de pek acayip olacak.''

Alice'nin Sayın sağ ayağı
Ocak seccadesi
Ocak parmaklığı yakınları
Alice'in sevgileriyle

Aman, saçmalıyorum ben de! ''Tam o sırada başı salonun tavanına çarptı: şimdi boyu üç metreyi bulmuştu. Alice hemen altın anahtarı kapı, bahçenin kapısına koştu.

Zavallı Alice! Bütün elinden gelen ancak yere yatıp tek gözüyle bahçeye bakmaktı. O yana geçmek şimdi her zamandan daha umutsuz bir işti, kızcağız oturup yine ağlamaya başladı.

Sonra ''Kendinden utanmıyor musun'' dedi, ''senin gibi koca kız (bu söylediği pek yerindeydi) böyle ağlar mı hiç? Kes şu ağlamayı diyorum sana!'' Ama gene de, çevresinde salonun yarısına kadar yayılan beş santim derinliğinde bir gözyaşı birikintisi oluşuncaya kadar, litrelerce yaş dökerek ağladı durdu.

Bir süre sonra uzaktan ayak pırtırtıları işitti. Kimin geldiğini anlamak için çarçabuk gözlerini sildi.

Bu gelen bir elinde yelpazesi, öbür elinde beyaz eldivenleriyle, olağanüstü sık giyinmiş Beyaz Tavşan'dı. İvedi ivedi yürüyor, yürürken de kendi kendine ''Ah! Düşes, düşes! Beklettimse kimbilir ne kızacak!'' diye mırıldanıyordu. Alice öyle umutsuz bir durumdaydı ki kimden olsa yardım isteyecekti; onun için Beyaz Tavşan biraz daha yaklaşıncı alçak bir sesle çekine çekine ''Biraz bakar mısınız, efendim...'' dedi. Tavşan öyle bir ürktü ki eldivenleri de yelpazeyi de yere düşürdü, sonra olanca hızıyla karanlığa doğru kaçıp kayboldu.

Alice yelpazeyle eldivenleri yerden aldı, salon çok sıcak olduğu için, bir yandan konuşurken bir yandan da yelpazelenmeye başladı. ''Aman Tanrım! Bugün her şey de amma acayip ha! Oysa daha dün her zamanki gibiydi. Acaba dün gece değiştim mi ben? Dur bakayım düşüneyim: bu sabah kalktığım zaman gene önceden olduğum gibi miydim acaba? Biraz değişiklik duyumsamıştım kendimde gibi geliyor. Ama eğer ben ben değilsem yeni bir sorun çıkıyor: acaba kimim? İşte asıl bilinmez bilmece bu!'' Ve hangisinin yerine geçtiğini anlamak için yaşıtı olan bütün çocukları gözünün önünden geçirmeye başladı.

''Eminim ki Ada değilim'' dedi ''Onun saçları uzun kıvrımlıdır, oysa benimkinde kıvrım mıvrım yok. Mabel de olamam, çünkü ben çok şeyler biliyorum, onunsa bildiği şeyler öyle az ki. Hem o o, ben de benim. Aman Tanrım! Ne şaşırtıcı işler bunlar! Bakayım, eskiden bildiğim şeyleri şimdi de bilebilecek miyim? Dur bakalım: Dört kere beş on iki, dört kere altı on üç, dört kere yedi... Ay! Bu gidişle dünyada yirmiyeye kadar gelemeyeceğim. Ama çarpım çizelgesinden pek bir şey anlaşılmaz. Bir de coğrafyayı deneyelim. Londra Paris'in merkezidir, Paris Roma'nın merkezidir, Roma da... Hayır, hepsi yanlış oldu biliyorum. Kesinlikle Mabel olmuştum! Bakalım, 'Nasıl da küçük' şiirini okuyabilecek miyim?'' Sonra, ders anlatırken yaptığı gibi ellerini kucağında kavuşturdu, şiiri okumaya başladı: fakat sesi acayip ve kısık çıkıyor, sözcükleri olduklarından başka türlü sıralıyordu.

''Nasıl da küçük timsah
Kuyruğunu parlatır,
Nil sularını altın

Pullarından çağlatır''

''Ne keyifle sırttır
Pençelerini gerer;
Gülen ağzı açıktır,
Balıklara buyrun der!''

Zavallı Alice ''Eminim, bu sözcükler doğru değil'' dedi, gözleri yine yaşardı ''Eh, belli, artık ben Mabel'im'' dedi. ''Demek gidip o daracık evde oturacağım, oynayacak oyuncaklarım olmayacak, hem sonra, ah! Öğrenecek bir sürü dersim olacak! Hayır kararımı verdim: Eğer Mabel'sem burada kalırım. Başlarını uzatıp istedikleri kadar ''Hadi şekerim, gel yukarı!'' desinler: yalnızca onlara bakıp ''Ben kimim öyleyse? derim, önce bunu söyleyin, eğer o insan olmak hoşuma giderse yukarı gelirim, gitmezse başka bir insan oluncaya kadar burada kalırım. Sonra gözleri birdenbire yaşararak, ''ama ah'' diye bağırdı, ''Ah! Keşke başlarını uzatsalar! Artık yalnızlık canıma tak dedi!''

Bunları söylerken Alice, ellerine baktı, bir de ne görsün, konuşurken konuşurken Tavşan'ın eldivenlerinden birini giymemiş mi?.. ''Nasıl oldu giyebildim?'' diye düşündü. ''Gene küçülüyor olmalıyım.'' Kalktı, boyunu ölçmek için masanın yanına gitti, tahminine göre boyu şimdi aşağı yukarı altmış santim olmuştu, hem durmadan da kısalıyordu. Bunun nedeninin elinde tuttuğu yelpaze olduğunu anlayınca hemen onu yere attı, neyse, büsbütün kısalıp küçülmekten tam zamanında kurtulmuştu.

''Az kalsın kurtulamayacaktım!'' dedi, birdenbire bu kadar değişmekten çok korkmuştu, ama büsbütün yok olmadım diye de çok seviniyordu. ''Haydi, şimdi doğru bahçeye?'' diyerek bütün hızıyla küçük kapıya koştu. Ama, nerde! Küçük kapı gene kapalıydı, altın anahtar da gene eskisi gibi camdan masanın üstünde duruyordu. Zavallı kızcağız, ''İşte şimdi her şey beterin beteri oldu, çünkü önceden hiç bu kadar kısalmamıştım, hiç! doğrusu işler çok kötü gidiyor'' dedi.

Bu sözleri söylerken, birden ayağı kaydı, sonra cump! diye çenesine kadar tuzlu bir suya battı. Önce, ''Nasıl olduysa denize düştüm galiba'' diye düşündü, ''Eğer böyleyse dönüşte trenle gidebilirim'' dedi. (Alice şimdiye kadar daha bir kez deniz kıyısında bulunmuştu: orada görüp toptan verdiği yargıya göre: İngiltere kıyılarında insan nereye giderse gitsin birçok banyo arabasına (1), ellerinde tahta küreklerle kumu kazan çocuklara raslar, sonra bir sıra pansiyon gelir, onların arkasında da istasyon vardır.) Ama az sonra boyu dokuz ayakken akıttığı gözyaşlarından oluşan birikintiye düştüğünü anladı.

Çıkacak bir yer bulmak umuduyla oraya buraya yüzerek ''Keşke o kadar çok ağlamasaydım'' dedi. ''Şimdi kendi gözyaşlarımda boğularak cezamı göreceğim: acayip bir şey olacak bu. Hoş, bugün zaten her şey acayip ya!''

Tam o sırada, biraz ötede, birikintiye düşen bir şeyin çıkardığı cump sesini işitti: düşenin ne olduğunu anlamak için o yana doğru yüzmeye başladı. Gördüğünü önce su aygırı yahut deniz ayısı sandı; fakat boyunun ne kadar küçüldüğü aklına gelince, bunun da kendisi gibi ayağı kayarak suya düşmüş bir Fare olduğu sonucuna vardı.

Alice ''Şu Fare'yle konuşsam mı acaba?'' diye düşündü ''Burada her şey o kadar başka ki Fare de pekâlâ konuşabilir. Ne olursa olsun, denemekte bir zarar yok ki!'' Bunun üzerine konuşmaya başladı: ''Ey Fare, bu gölden nasıl çıkılır, biliyor musun? Burada yüzüp durmaktan pek yoruldu ey Fare!'' (Alice, bir Fare'yle konuşmanın en uygun biçimi olsa olsa budur diye düşünmüştü; başına daha önce hiç bu türlü bir iş gelmemişti, ama kardeşinin Latince dilbilgisi kitabında gördükleri usuna gelmişti: ''Fare-Fare'nin, Fare'ye, Fare, ey Fare!'')) Fare ona ne oluyor der gibi baktı, Alice, o küçük gözlerinden birini kırptığını sandı, ama hiçbir şey söylemedi.

Alice ''Belki de İngilizce bilmiyordur'' diye düşündü ''Fatih William ile İngiltere'ye gelmiş bir Fransız Faresi olmalı'' Alice, bütün tarih bilgisine karşın, hangi olayın ne zaman olduğunu bilmiyordu. Onun için bu kez de Fransızca kitabının en başındaki tümceyle söze başladı: ''Où est ma chatte?'' (2) Fare birden sudan dışarı sıçradı, korkudan tirtir titriyordu. Alice zavallı hayvanı incitmiş olmandan çekinerek hemen, ''Aman! Bağışlayın'' diye bağırdı ''sizin kedileri sevmediğinizi tümüyle unuttum.''

Fare ince, heyecanlı bir sesle ''Elbet sevmem'' dedi, ''Benim yerimde olsaydın sen sever miydin sanki?''

Alice uysal bir sesle ''Bilmem, belki sevmezdim'' dedi ''kızmayın canım. Ama doğrusu, kedim Dinah'ı size göstermek isterdim, eminim ki onu görür görmez kalbinizde kedilere karşı bir sevgi uyanırdı. Öyle uslu, öyle şeker şeydir ki!'' Alice bir yandan suyun içinde tembel tembel yüzüyor, bir yandan da dalmış konuşuyordu: ''Ateşin yanında hırıldaya hırıldaya öyle bir oturuşu vardır ki... Pençelerini yalayıp yüzünü temizler. Öyle yumuşaktır ki insan hep kucağına alıp çocuk gibi uyutmak ister. Fare tutmakta da bir tanedir. Aman! Bağışlayın'' diye bağırdı, çünkü Fare'nin kolları baştan aşağı diken diken olmuştu, bu kez gerçekten gücenmişe benziyordu. ''Eğer istemiyorsanız, onun sözünü artık etmeyiz.''

Kuyruğunun ucuna kadar tirtir titreyen Fare ''etmezmişiz!'' diye haykırdı. ''Sanki bu türlü şeyleri ben konuşmuşum gibi! Soyumuz dünyanın başlangıcından beri kedilerden nefret eder: çirkin, aşağılık, kaba yaratıklar! Bir daha onların adını işitmeyeyim!''

Alice sözü bir an önce değiştirmek için ''Peki, peki'' dedi ''Şey.. siz köpeklerden hoşlanır mısınız?'' Fare yanıt vermedi, onun için Alice de coşkuyla anlatmaya başladı: ''Görseniz: bizim evin yanında öyle güzel bir köpek var ki... Parlak gözlü, uzun kıvrıkcık tüylü bir küçük teriye, uzağa doğru bir şey fırlatıldı mı bulup getiriyor, acıktı mı salta duruyor, daha neler yapıyor - marifetlerinin çoğunu anımsamıyorum. Sahibi de bir çiftçi, diyor ki, bu köpek çok yararlıymış, yüz lira edermiş! Sonra bütün Fareleri de öldürmüş...'' Alice üzgün bir sesle, ''Ah, Tanrım!'' diye bağırdı: ''Galiba onu gene darılttım!'' Çünkü Fare elinden geldiği kadar hızla yanından uzaklaşmaya çaballıyor, çabalarken de havuzun suyunu allak bullak ediyordu.

Alice tatlı bir sesle arkasından seslendi. ''Fareciğim! Ne olur gelin, eğer hiçbirini sevmiyorsanız, ne kedilerin sözünü ederiz, ne köpeklerin!'' Fare bunu işitince, bir yarım çark yaptı, yavaş yavaş yüzerek Alice'e yaklaştı; yüzü kireç gibiydi. (Alice, kızgınlıktan olacak, diye düşündü.) Fare, hafif, titrek bir sesle ''Hadi, kıyıya gidelim, orada öykümü anlatayım da kedilerle köpekleri neden sevmediğimi anla'' dedi.

Havuz, suya düşen hayvanlarla tıklım tıklım dolu olduğu için, artık karaya çıkmanın zamanıydı. Düşenlerin arasında, kartal yavrusu, kuğu, ördek, daha birtakım acayip hayvanlar vardı. Alice öne düştü, bütün kabile kıyıya doğru yüzdüler.

III

CAUCUS YARIŞI VE YILAN ÖYKÜSÜ

Kıyıya toplanan bu kabile gerçekten pek acayip görünüyordu: kuşların tüyleri yoluk yoluk olmuş, öteki hayvanların kolları da vücutlarına yapışmıştı, hepsi de sıırıslılandı; suratlarını asmış, rahatsız rahatsız duruyorlardı.

Doğal olarak ilk düşündükleri, üstlerini başlarını nasıl kurutacakları oldu. Bunun için aralarında düşünce alışverişi yaptılar; Alice'e az sonra kendini onlarla gayet içten konuşur bulmak pek doğal geldi, sanki kırk yıldır ahabıymışlar gibi konuşuyordu. Hatta Lory ile uzun bir tartışmaya girişti, sonunda Lory suratını asarak ''Ben daha büyüğüm, senden iyi bilirim'' dedi. Alice, Lory'nin yaşını öğrenmedikçe bunu kabul etmiyordu, Lory de yaşını söylememekte direttiği için, artık söyleyecek söz kalmadı.

Sonunda, öbürlerine epey sözü geçtiği anlaşılan Fare seslendi: ''Hepiniz oturun, beni dinleyin! Üstünüzü başınızı birazdan ben kuruturum'' dedi. Hemen Fare'yi ortaya alarak halka olup oturdular. Alice, gözlerini endişeyle Fare'ye dikmişti. Çünkü eğer yakında üstü kurumazsa iyice soğuk alacağını biliyordu. Fare gösterişli bir tavırla ''Öhö!'' dedi. ''Hepiniz hazır mısınız? Bildiğim en kuru şey bu? Lütfen susun!.. Kendisini Papa'nın da tuttuğu Fatih William'a, komutandan yana yoksul ve son zamanlarda gerek saldırıya, gerekse ülkelerine girilmesine alışmış olan İngilizler baş eğdiler. Mercia Bey'i olan Edwin ile Northumbria Bey'i olan Morcar...

Lory ürpererek ''Uf!'' dedi.

Fare kaşlarını çatarak, fakat terbiyesini bozmayarak ''Bağışlayın'' dedi, ''Bir şey mi söylediniz?''

Lory hemen ''hayır'' diye yanıtladı.

Fare ''Söylediniz sanmıştım da'' dedi. ''Neyse, sözümüzü sürdürelim. Mercia Bey'i Edwin'le Northumbria Bey'i Morcar William'dan yana olduklarını açıkça bildirdiler, hatta Canterbury'nin yurtsever başpiskoposu Stingrad bile bunu doğru bularak...''

Ördek ''Neyi bularak?'' dedi.

Fare aksi aksi ''bu'nu'' dedi. ''Bu'nun ne olduğunu elbette bilirsin.''

Ördek ''Kendim bulunca, bunun ne olduğunu bilirim'' dedi. ''Benim bulduğum da ya solucandır, ya kurbağa. Ama başpiskopos neyi buldu, onu öğrenmek istiyorum.''

Fare bu soruyu duymazlıktan gelerek hızlı hızlı sözünü sürdürdü: ''...bunu doğru bularak Edwar Atheling ile William'ı karşılayıp tacı ona önermeye gitti, William önce ılımlı davranıyordu. Fakat Norman askerlerinin küstahlığı... Şimdi nasılsın, kardeşim?'' Konuşurken konuşurken Alice'e dönüp böyle demişti.

Alice üzgün bir sesle ''Eskisi kadar ıslağım'' dedi. ''Bunlar beni kurutacağa benzemiyor.''

Dodo ayağa kalkarak ciddi ciddi ''Öyleyse'' dedi ''Ben de, derhal daha müessir tedabir ittihazı maksadiyle içtimain infisahını teklif ediyorum.'' (3)

Kartal yavrusu ''İngilizce konuş!'' dedi ''Söylediğin bu uzun sözlerin yarısını anlamadım, zaten senin de anladığına inanmıyorum ya!'' Sonra güldüğünü görmesinler diye başını eğdi, öteki kuşlardan da gülüşenler oldu.

Dodo gücenik bir sesle ''Ben de, kurunmak için en iyisi, Caucus yarışı yapalım diyecektim'' dedi.

Alice ''Caucus yarışı da nedir?'' diye sordu: ne olduğunu öğrenmeyi pek istediği yoktu ama, Dodo'nun duruşundan birinin konuşmasını beklediği anlaşıyordu, oysa hiçkimse de bir şey söylemeye istekli görünmüyordu.

Dodo, ''Ha,'' dedi, ''bunu tanımlamanın en iyi yolu yapmaktır. (Belki bir kış günü bu yarışı siz de yapmak istersiniz diye Dodo'nun yaptıklarını size anlatacağım.)

Önce çember biçiminde bir yarış alanı çizdi, (biçimin önemi pek yok diyordu) sonra hepsi çemberin üzerinde gelişigüzel birer yer aldılar. ''Bir...iki... üç, koş!'' buyruğu da verilmiyordu: istedikleri zaman koşmaya başlıyorlar, istedikleri zaman bırakıyorlardı; onun için koşunun ne zaman bittiğini anlamak pek kolay değildi. Her neyse, yarım saat kadar koşunca hepsi de kurudular. Dodo ansızın bağırdı: ''Yarış bitti!'' Hepsi onun çevresinde toplandılar, soluk soluğa ''E, peki ama kim kazandı yarışı?'' diye soruyorlardı.

Bu, Dodo'nun uzun süre düşünmeden yanıt veremeyeceği bir soruydu; ötekiler susup beklerken, o durdu, parmağını şakağına dayadı; (Shakespeare'in resimleri çok kez onu bu duruşta gösterir) sonunda ''Herkes kazandı, herkese bir ödül ister'' dedi.

Ötekiler bir ağızdan sordular: ''Ama ödülleri kim verecek?''

Dodo parmağıyla Alice'i göstererek ''Kim olacak, doğallıkla o'' dedi. Bunun üzerine hepsi Alice'in çevresine üşüşerek, ''Ödül de ödül!'' diye barbar bağırmağa başladılar.

Alice ne yapacağını bilmiyordu, umutsuz bir durumda, elini cebine soktu ve bir kutu şeker çıkardı (neyse ki tuzlu su kutuya girmemişti). Ödül diye şekerleri dağıttı. Tam tamına herkese birer şeker düşmüştü.

Fare ''Ama ona da bir ödül ister'' dedi.

Dodo da ciddi ciddi ''Doğallıkla'' diye yanıtladı. Sonra Alice'e dönerek: ''Cebinde başka ne var?'' dedi.

Alice üzgün üzgün ''Bir tanecik yüksük var'' dedi. Dodo, ''Ver onu buraya'' dedi.

Herkes yeniden Alice'in çevresine toplandı, Dodo da törensel bir tavırla ''Bu güzel yüksüğün tarafınızdan kabulünü rica ediyoruz'' diyerek yüksüğü ona verdi. Bu kısa söylev bitince hepsi alkışladılar.

Bütün bu olanlar çok saçmaydı, ama çevresindekilerin ciddiliğine bakarak Alice gülmeye cesaret edemedi; usuna söylenecek söz de gelmiyordu, yalnızca becerebildiği kadar ağır davranarak eğilip selam verdi ve yüksüğü aldı.

İkinci sorun şekerlerin yenmesiydi: bu iş biraz kavga ve tartışmaya yol açtı, büyük kuşlar, şekerin dişlerinin kovuğuna bile gitmediğinden yakındılar; küçük kuşlarınsa boğazlarına kaçtı, arkalarına vurmak

gerekti. Neyse, sonunda bu da bitti, yine halka olup oturdular, Fare'den bir şeyler daha anlatmasını rica ettiler.

Alice ''Hani bana öykünü anlatacağına söz vermiştin?'' dedi. Sonra Fare'yi yine gücendirmekten korktuğu için fısıldadı ''K... ile kö...den neden nefret ettiğini söyleyecektin...?''

Fare, Alice'e dönerek içini çekti ''Benimki hem uzun, hem acıklı'' dedi.

Alice, şaşkınlıkla Fare'nin kuyruğuna basarak ''Doğru, uzunluğuna uzun, ama neden acıklı oluyor?'' dedi.

Fare konuştuğu sırada bu işi düşünüyordu, onun için öyküden kulağına giren şöyle bir şeyler oldu:

Evde dolaşırken

Rasladiğı Fare'ye

Azgın Top dedi ki

''Haydi mahkemeye,

Ben senden davacıyım.

Yok yadsıma sakın.

İlle mahkeme.

Çünkü sözün doğrusu

Yapacak işim

Yok bu sabah.''

Fare bu haine dedi ki

''İyi ama, efendim,

Hiç mahkeme olur mu

Yargıcısız, yargıcsız

Boşuna tükenir soluğumuz.''

Kurnaz azgın Top

''Yargıç da ben

Yargıcı da dedi.

''Kanıtları

İncelerim

Seni ölüme

Mahkûm

Ederim.''

Fare Alice'e kızgın kızgın ''Söylediklerime hiç dikkat etmiyorsun'' dedi. ''Ne düşünüyorsun, bakayım?''

Alice ezile büzüle ''Bağışlayın'' dedi. ''beşinci kıvrıma geldinizdi galiba?''

Fare öfkeyle haykırdı: ''Gelmedimdi işte!''

Hep başkalarına yardım etmeye hazır bulunan Alice endişeyle çevresine bakarak ''Bir düğüm ha! Ah durun da çözeyim'' dedi.

Fare ''Böyle şeye gelemem ben, bu türlü saçma sözlerle beni aşağılıyorsunuz'' dedi, ve yerinden kalkıp yürüdü gitti.

Zavallı Alice ''Ben öyle demek istemedimdi'' diye yalvarıyordu, ''Ama siz çabucak güceniyorsunuz...''

Fare yanıt vermedi, yalnızca homurdandı.

Alice, arkasından ''Ne olur dönün de öykünüzü bitirin'' diye seslendi, ötekiler de bir ağızdan ona katıldılar. ''Evet, ne olur!'' Ama Fare yalnızca başını hırsla salladı ve biraz daha hızlandı.

Gözden kaybolur kaybolmaz Lory, ''Durmadığı yazık oldu'' diyerek içini çekti. Yaşlı bir Yengeç de fırsat bu fırsattır diyerek kızına ''Bak yavrum! Bu, sana ders olsun, sakın sinirlenmeye kalkma!'' dedi, genç Yengeç ters ters ''Dilini tut anne!'' diye yanıtladı. ''Sen zaten bir yengecin sabrını tüketmeye yetersin.''

Alice kimseye yönelmeksizin, yüksek sesle ''Ah! Keşke Dinah'cığım burada olsaydı, onu hemen geri getirirdi'' dedi.

Lory ''Bağışlayın ama, kim bu Dinah?'' dedi.

Alice sevgili kedisini anlatmaktan pek hoşlandığı için, yanıt vermeye can atıyordu: 'Dinah, bizim kedimizdir; öyle bir Fare tutar ki hiç sormayın yani! Hele kuşların peşinden nasıl koştuğunu bir görseniz! Küçük bir kuşu görmesiyle yemesi bir olur!'

Bu sözler çevredekileri korkunç bir heyecana düşürdü. Kuşların bir kısmı hemen uçup gittiler. Yaşlı bir saksıya da iyice sarınıp bürünerek 'Artık eve gitmeli, akşam serinliği boğazıma kötü geliyor' diye mırıldandı. Kanarya da titrek bir sesle yavrularını çağırdı: 'Haydi gelin, çocuklar! Yatmak zamanıdır!' dedi. Türlü türlü bahane uydurarak hepsi uçup gittiler. Alice çok geçmeden bir başına kaldı.

Üzüntülü üzüntülü, kendi kendine 'Keşke Dinah'dan söz etmeseydim' dedi. 'Burada kimse onu sevmiyor galiba; ama ben biliyorum, dünyanın en iyi kedisidir o! Ah Dinahcığım benim! Seni bir daha görebilecek miyim acaba!' Kendini öyle yalnız, öyle cesaretsiz duyumsadı ki yine ağlamaya başladı. Az sonra uzaktan yine birtakım ayak sesleri işitti, Fare'nin düşüncesini değiştirip öyküsünü bitirmeye geldiğini umarak başını kaldırdı.

IV

TAVŞAN BİR PUSULA GÖNDERİYOR

Bu, ağır ağır geri gelen Beyaz Tavşan'dı, yürürken sanki bir şey arıyormuş gibi şaşkın şaşkın çevresine bakınıyordu. Kendi kendine şöyle mırıldandığını işitti 'Ah! Düşes! Ah! patilerim, bıyıklarım! Ah, kürküm! Beni idam ettirecek, sansarın sansar olduğu kadar kesin bu! Onları da nerede düşürdüm acaba?' Alice, hemen onun beyaz eldivenleriyle yelpazesini aradığını anladı, iyi kalpli bir kız olduğu için o da aranmaya koyuldu, ama hiçbir yerde onlardan eser yoktu, o birikintide yüzdüğünden beri her şey değişmişti galiba: O küçük kapının ve cam masanın bulunduğu koca salon büsbütün gözden yitmişti.

Biraz sonra Beyaz Tavşan aranıp duran Alice'i fark etti ve öfkeyle bağırdı: 'Hey, Marie Ann, burada ne işin var! Hemen eve koş da bana bir çift eldivenle bir yelpaze getir! Hadi, çabuk ol!' Alice o kadar korktu ki Tavşan'a yanıldığını söylemeyi unutarak onun parmağıyla gösterdiği yana koştu.

Koşarken kendi kendine, 'Beni hizmetçi sandı' diyordu. 'Kim olduğumu öğrenince kim bilir ne şaşıracak! Ama şimdi ona eldivenlerle yelpazeyi götürüyüm daha iyi... Bulabilirsem, doğallıkla.' Böyle söylenirken kapısının üstünde 'B. Tavşan' kazılmış parlak, pirinçten bir levha bulunan küçük bir evin önüne geldi. Kapıyı çalmaksızın içeri girdi ve gerçek Marie Ann'e rasgelip de eldivenlerle yelpazeyi alamadan dışarı atılmaktan korktuğu için merdivenleri ikiye ikiye çıktı.

Alice kendi kendine 'İnsanı bir tavşanın işe koşması ne tuhaf' diyordu. 'Galiba çok geçmeden Dinah da bana iş buyurmaya kalkacak.' Bunun üzerine neler olacağını gözünün önüne getirdi: 'Miss Alice! Haydi gelin de yürüyüşe hazırlanın bakayım!' 'Bir dakika dadı, geliyorum! Ama Dinah dönünceye kadar bu fare deliğini gözetlemem gerekiyor ki Fare dışarı çıkmasın' sonra sözünü şöyle sürdürdü: 'Ama acaba Dinah böyle önüne gelene buyuracak olursa onu evde tutarlar mı bilmem!'

Bu arada derli toplu küçük bir odaya gelmişti: Bu odanın penceresinin içinde bir masa, masanın üstünde de (Alice'in umduğu gibi) iki üç çift eldivenle bir yelpaze duruyordu. Bir çift eldivenle yelpazeyi aldı, tam odadan çıkıyordu ki gözüne aynanın yanında duran küçük bir şişe ilişti. Bu şişenin üstünde 'Beni iç' yazılı bir yafta yoktu, ama Alice tıpasını açarak şişeyi ağzına dayadı. Kendi kendine, 'Ne zaman bir şey içsem yahut yesem kesinlikle acayip bir şeyler oluyor' dedi. 'Bakalım bu şişenin marifeti ne. Beni yine büyütür umarım. Çünkü bu kadar küçük kalmaktan bıktım artık.'

Gerçekten de öyle oldu, hem de umduğundan çok daha çabuk. Daha şişenin yarısını bile içmemişti ki başının tavana dayandığını duyumsadı: Boynu kırılmasın diye eğilmek zorunda kaldı. Şişeyi hemen bırakarak kendi kendine, 'Bu kadarı yeter... Daha fazla büyümesem bari... Bu durumda bile kapıdan çıkamıyorum... Keşke o kadar çok içmeseydim' dedi.

Ne yazık ki dileyceğini dilemekte geç kalmıştı. Hâlâ büyüdükçe büyüyordu, az sonra yere diz çökmek zorunda kaldı. Bir dakika sonra artık diz çökecek yer bile kalmamıştı. Bu sefer, bir dirseğini kapıya dayayıp öteki kolunu da başının üstüne kıvrarak yerde yatmayı denedi. Hâlâ büyüyordu. Sonunda artık son çare olarak bir kolunu pencereden dışarı çıkardı, bir ayağını da ocağın bacasından yukarı doğru

uzattı. "Artık ne olursa olsun, bundan fazla bir şey yapamam; benim durumum ne olacak böyle" diye söylendi.

Alice'in talihi varmış ki, artık büyülu şişe etkisini göstereceği kadar göstermiş, onun da büyümesi durmuştu. Ama ne de olsa duruşu pek rahatsızdı, bu odadan da hiç çıkacak gibi gözükmediği için üzgün oluşuna pek şaşmamalı.

Zavallı Alice "Ah evim çok daha iyiydi" diye düşündü. "İnsan orada öyle durmadan büyüüp küçülmüyor, tavşanlardan, farelerden de buyruk almıyor. Ah! Girmez olsaydım o tavşan deliğine. Ama yine de... Evet yine de.. bu yaşam biçimi epeyce tuhaf! Acaba gerçekten bana ne oldu? Peri masalları okurken böyle şeylerin olabileceğini usumdan bile geçirmezdin. Oysa şimdi kendi başıma geldi! Benim hakkımda da bir kitap yazılmalı doğrusu, yazılmalı ya! Kendim yazacağım..." Sonra tasalı tasalı, "Hoş, zaten büyüdüm ya!" diye ekledi. "Büyümedimse bile artık burada daha fazla büyüyecek yer kalmadı."

Alice, "Ama" diye düşündü, "Bundan sonra hiç büyümeyecek miyim acaba? Bir bakıma kötü olmaz bu. Yaşlanıp kocakarı olmam, ama o vakit hep ders çalışmak gerek! Yok yok, hoşuma gitmedi bu iş."

Sonra kendi kendine yanıtladı: "A, aptal Alice, burada nasıl ders çalışırsın? Kendin için bile yer bulamıyorsun, ders kitapları için zor bulursun."

Böylece, kendi kendine konuşup duruyordu. Ama bir süre sonra dışardan bir ses işitti, susup kulak verdi. Ses, "Mary Ann, Mary Ann" diyordu. "Çabuk bana eldivenlerimi getir!" Sonra merdivenlerden bir ayak gıcirtısı geldi. Alice, bunun kendini aramaya gelen Beyaz Tavşan olduğunu biliyordu. Öyle titredi ki ev sarsılmaya başladı: Şimdi Tavşandan bin kez büyük olduğunu, ondan korkması için bir neden kalmadığını unutmuştu.

Az sonra Tavşan kapıya geldi, açmaya uğraştı, fakat kapı içeri doğru açılıyordu. Alice'in ise dirseği kapıya dayalı olduğu için çabası boşa gitti. Alice, kendi kendine Tavşan'ın şöyle söylediğini duydu: "Ben de öbür yana gider, pencereden girerim."

Alice, "Onu da yapamazsın" diye düşündü ve Tavşan pencerenin altına gelinceye kadar bekledi, sonra birden avucunu havada açıp onu kavramaya çalıştı. Bir şey yakalayamadı ama, küçük bir haykırış ve kırılan cam şangırtıları işitti, Tavşan'ın ya hıyar fideğine ya da buna benzer bir şeyin üzerine düştüğüne karar verdi.

Sonra kızgın bir ses -Tavşan'ın sesini- işitti: "Pat Pat! Neredesin!" Arkasından da, önceden hiç işitmediği bir ses: "Buradayım! Topraktan yerelması çıkarıyorum efendimiz!" dedi.

Tavşan kızgın kızgın, "Tam sırasını bulmuşsun yerelması çıkarmanın" dedi. "Gel de bana şuradan çıkmak için yardım et." (Yeniden kırılan cam sesleri duyuldu.)

"Söyle bakayım Pat! O penceredeki şey nedir?" "Ne olacak, kol efendimiz!" (Kolu gol diye söylüyordu)

"Kol mu, hadi sen de kaz! Hiç böyle kol görülmüş müdür, bütün pencereyi kaplıyor!"

"Doğru, kaplıyor, efendimiz. Ama yine de kolluğuna kol."

"Eh, kolsa bile burada işi ne? Al onu götür!"

Bundan sonra epeyce bir zaman konuşma filan işitilmez oldu. Yalnızca ara sıra Alice'in kulağına "Doğrusu, efendimiz, bundan hiç hoşlanmadım. Hiç mi hiç!" "Sana ne dedimse onu yap, korkak" gibisinden fısıltılar çalınıyordu, sonunda Alice gene elini açıp havayı avuçladı. Bu kez haykırışlar ikileşti, kırılan cam şangırtısı fazlaştı. Alice, "Ama da çok hıyar fideliği varmış" diye düşündü. "Şimdi ne yapacak acaba? Beni pencereden dışarı çekecekler desem nerede o günler! Keşke böyle bir şey yapabilseler. Burada daha fazla kalmayı ben de istemiyorum ki!"

Bir süre, başka bir şey işitmeksizin bekledi. Sonunda hep bir ağızdan konuşan bir kalabalığın sesiyle küçük araba tekerleklerinin çıkardığı bir gürültü duydu. Kulağına şu sözler çalındı: "Öteki merdiven nerede! Ben yalnızca bunu getirecektim, öteki Bill'dedir. Bill! Onu buraya getir yavrum! İşte! Şu köşeye dayayın onları bakayım. Hayır! Önce ikisini birbirine bağlayın, daha yarı yere bile varmıyor. Canım! Yetişir pekâlâ; o kadar da işi yokuşa sürmeyin. Hey! Bill, tut şu ipi... Dam o ağırlığı çekebilecek mi! O arduvaz parçasına dikkat et, gevşemiş! Eyvah koptu! Başınızı sakının! (Büyük bir gümbürtü) Kim yaptı bunu? Herhalde Bill'di... Bacadan kim inecek? Yok, ben inmem! Kendiniz inin! Hiç bile değil! Bill insin! Hey Bill! Efendi söylüyor. Bacadan sen inecekmişsin."

Alice kendi kendine, ''Ya! Demek bacadan Bill iniyor ha'' dedi ''Anlaşılan her işi Bill'e yüklüyorlar! Dünyada Bill'in yerinde olmak istemem. Ocağın içi dar, ama biraz olsun tekme atabilirim!''

Ayağını bacanın içinden çekebildiği kadar çekti, küçük bir hayvanın çeperlere sürtünerek, tırnaklarını geçirerek ona yaklaştığını işitinceye kadar bekledi (ne biçim bir hayvan olduğunu pek kestiremiyordu): Sonra, kendi kendine, ''Bu Bill'dir'' diyerek hızla bir tekme vurdu ve arkasından ne olacak bakalım diye bekledi.

İlk işittiği, hepsinin birden ''İşte Bill'' diye bağrıışmaları oldu, sonra tavşanın sesi, ''Çitin yanındakil! Yakala!'' diye haykırdı. Sonra sessizlik çöktü, sonra gene karmakarışık sesler yükseldi: ''Başını kaldırın... Biraz konyak.. durun boğacaksınız... nasıldı, ahbab? Ne oldu sana? Hadi bize hepsini anlat!'' Sonunda hafif, cırlak bir ses duyuldu (Alice, ''Bu Bill olacak'' diye düşündü) ''Vallahi pek bilemiyorum... Teşekkür ederim, başka istemem, şimdi daha iyiyim -heyecanlıyım da pek iyi anlatamıyorum- Bütün bildiğim, zıpçıktı yollu bir şey beni top gibi havaya fırlattı.'' Ötekiler, ''Ya... Ya... Öyle oldu, öyle oldu'' dediler.

Tavşanın sesi ''Evi yakmalıyız'' dedi. Alice avazı çıktığı kadar haykırdı: ''Eğer yakacak olursanız, Dinah'ı üzerinize yollarım.''

Çevreye o anda bir ölüm sessizliği çöktü. Alice kendi kendine, ''Şimdi ne yapacaklar acaba? Eğer akılları olsa şu damı kaldırırlar'' diyordu. Bir iki dakika sonra gene bir gidip gelme başladı, Alice tavşanın sesini işitti, ''Şimdilik bir araba dolusu yeter'' diyordu.

Alice, ''Bir araba dolusu ne acaba?'' diye düşündü, fakat uzun zaman düşünmesine gerek kalmadı, bir saniye sonra pencereye bir çakıl taşı yağmurudur yağmaya başladı, taşlardan bazısı yüzüne çarpıyordu. Kendi kendine ''Bunu durdururum ben'' dedi ve ''Bu işi yinelememeniz sizin için iyi olur'' diye haykırdı. Bunun üzerine bir sessizlik daha çöktü.

Alice şaşkınlıkla çakıltaşlarının yere düşer düşmez küçücük pastalara dönüştüğünü fark etti, bu aklına parlak bir düşünce getirdi: ''Bu pastalardan birini yersen kesinlikle boyum gene değişecektir'' diye düşündü. ''Hem artık daha fazla büyüemeyeceğime göre beni herhalde küçültür.''

Hemen pastalardan birini yedi, derhal küçülmeye başladığını görünce bir sevindi ki kapıdan geçebilecek kadar küçülünce, hemen evden fırladı, baktı ki dışarıda küçük hayvanlar, kuşlar toplanmış bekliyorlar. Zavallı kertenkele Bill ortalarında. İki Gine domuzu başını kaldırmışlar, bir şişeden ona bir şeyler içiriyorlardı. Alice görünür görünmez hepsi birden ona saldırdılar, o da var gücüyle koşarak sık bir ormanda soluğu aldı.

Ormanda dolaşırken kendi kendine, ''İlk yapacağım iş yine asıl boyumu bulmak, ikincisi de o güzel bahçeye girebilmenin yolunu aramak. Galiba en iyi plan bu'' dedi.

Plan çok iyi görünüyordu. Karışık değildi, iyi düşünülmüştü. Yalnızca bir tek güçlük vardı: Alice işe nasıl başlayacağını bilmiyordu. Ağaçların altında şaşkın şaşkın dolaşıp bakınırken tam tepesinde acı bir havlama işitti, hemen başını kaldırdı.

Koca bir köpek yavrusu, iri, yuvarlak gözleriyle ona bakıyor, ürke ürke pençesini uzatarak ona dokunmaya çalışıyordu. Alice tatlı bir sesle, ''Vah zavallı'' dedi, sonra olanca gücüyle ona ısıklık çalmaya çalıştı, ama bir yandan da yavrucağız ya açsa diye ödü patlıyordu hani. Eğer açsa, Alice ne kadar iyi davranırsa da, gene onu iki lokma ediverirdi.

Ne yaptığını bilmeksizin yerden bir dal parçası aldı; köpeğe uzattı. Bunun üzerine yavru sevinçle havlayarak dört ayağıyla birden havaya sıçrayıp değneğe doğru atıldı, onu şakadan çekiştirmeye başladı. Alice köpeğin altında ezilmemek için koca bir devedikeninin arkasına gizlendi, dikenin öbür yanından görünür görünmez köpek yine değneğin üstüne atıldı, yakalayacağı derken tepetaklak yere yuvarlandı. Alice bu adeta bir araba atıyla oyun oynamak gibi bir şey diye düşündü ve her an köpeğin ayağı altında ezilmeyi bekleyerek yine koşup devedikeninin öbür yanına geçti. Köpek bu sefer değneğe kısa hamlelerle atılmaya başladı. Her defasında azıcık ilerliyor, sonra epey çekiliyor, bu arada da kısıp kısıp havlıyordu. Sonunda epeyce uzakta, dili bir karış dışarıda soluyarak, gözleri yarı kapalı oturdu kaldı.

Alice kaçmak için bunu fırsat bildi; hemen yerinden fırladı soluğu kesilinceye, köpeğin havlaması da artık büsbütün uzakta kalıncaya kadar koştu koştu.

Dinlenmek için bir düğün çiçeğinin sapına yaslanıp bir yaprağıyla yelpazelenirken, ''Ne de maskara şeydi ama'' dedi. ''Eğer boyum elverseydi ona türlü türlü oyunlar öğrettirdim. Ah! Az kalsın unutuyordum, büyümem gerekiyor ya. Dur bakayım... Ne yapmalı acaba? Herhalde gene bir şeyler yemek yahut içmek gerek; ama ne? Asıl iş bunda.''

Asıl iş bundaydı ya, ne? Alice çevresine, otlara, çiçeklere baktı, ama bu iş için elverişli ne bir yiyecek gördü, ne içecek. Yanıbaşında hemen hemen kendi boyunda, koca bir mantar vardı. Alice, mantarın altına baktı, yanlarına baktı, arkasına baktı; derken bir şeyler var mı diye tepesine de bakmak aklına geldi. Parmaklarının ucuna basarak yükseldi, mantarın kıyısından tepesine bir göz attı. Bir de ne görsün, kocaman bir mavi Tırtıl kollarını kavuşturmuş oturuyor, uzun boyunlu bir nargile içiyor, ama ne Alice'e aldındığı var, ne de başka bir şeye.

V

BİR TIRTILIN ÖĞÜDÜ

Tırtıl ile Alice bir süre hiç ses çıkarmadan bakiştılar. Sonunda Tırtıl ağızından marpucu çıkardı; uykulu baygın bir sesle Alice'e "Sen kimsin?" diye sordu.

İnsana konuşmak için cesaret verecek bir söz değildi bu. Alice oldukça çekinerek yanıtladı.

"Vallahi efendim, şu sırada pek bilemiyorum. Bu sabah yataktan kalktığım zaman kim olduğumu biliyordum, ama o zamandan beri birkaç kez değiştim galiba."

Tırtıl sert sert "Ne demek istiyorsun kuzum? Derdini doğru dürüst anlatsana!" dedi.

Alice "Korkarım ki anlatamayacağım efendim" dedi "çünkü, görüyorsunuz ya, kendi kendim değilim".

Tırtıl "Gördüğüm yok" dedi.

Alice terbiyeli terbiyeli "Korkarım ki daha açık bir biçimde anlatamayacağım" dedi "çünkü zaten ben kendim de anlayamıyorum. Bir gün içinde bu kadar çok boy değiştirmek insanın kafasını altüst ediyor."

Tırtıl "Neden etsin?" dedi.

Alice "Şimdi öyle dersiniz belki ama, bir gün gelip krizalitken kelebeğe dönüşünce -aklınızda olsun dönüşeceksiniz- bu değişimleri biraz yadırgayacaksınız, değil mi?"

Tırtıl "Hiç bile değil işte" dedi.

Alice "E, olur a" dedi "sizin düşünceleriniz daha başkadır belki, ama ben kendi hesabıma, böyle değişip durmayı pek acayip buluyorum doğrusu."

Tırtıl, kurula kurula "Sen mi buluyorsun?" diye sordu. "Sen... kimsin ki?"

Böylece gene konuşmalarının başlangıcına dönmüş oldular. Alice, Tırtıl'ın yanıtlarını hep böyle kısa kesmesine kızdı, ayaklarının ucuna yükselerek, ciddi ciddi "Önce siz bana kendinizi tanıtmalısınız" dedi.

Tırtıl "O da neden?" diye sordu.

İşte acayip bir soru daha. Alice de akla yatar bir neden bulamıyordu. Tırtıl'ın da pek keyfi kaçmış gözüküyordu, onun için dönüp uzaklaşmaya davrandı.

Tırtıl arkasından "Geri dön" diye seslendi. "Söylenecek önemli bir şeyim var."

Doğrusu, bu umut vericiydi: Alice döndü, geri geldi.

Tırtıl "Hemen kızmamalı" dedi.

Alice, kızgınlığını belli etmemeye çalışarak sordu "Söyleyeceklerinizin hepsi bu mu?"

Tırtıl "Hayır, değil..." dedi.

Alice, yapacak başka işi olmadığı için, bekleyeyim bari, diye düşündü; hem, sonunda belki Tırtıl yararlı bir şeyler söyledi. Ama o bir zaman konuşmaksızın nargilesini tokurdattı, sonunda kollarını indirdi, marpucu ağızından çekti. "Değiştiğini sanıyorsun, öyle mi?" diye sordu.

Alice "Ah ah, değiştim, ya!" dedi. "Her şeyi eskisi gibi anımsayamıyorum, hem on dakikadan fazla da aynı boyda kaldığım yok."

Tırtıl "Söz gelişi, neleri anımsayamıyorsun?" diye sordu.

Alice üzgün bir sesle yanıtladı. "Söz gelişi: 'Nasıl da küçük çalışkan arı' şiirini okuyayım dedim, çorbaya çevirdim."

Tırtıl "'William baba sen yaşlısın' şiirini oku bakayım" dedi.

Alice kollarını kavuşturdu okumaya başladı:

Delikanlı dedi ki "Yaşlısın William baba

Saçlarına ak düşmüş baksana.

Ne inat ediyorsun baş aşağı durmakta?

Yaraşmaz böyle yapmak sana."

Will baba şöyle dedi oğluna "Gençliğimde

Korkardım kafama gelmesinden bir zarar

Ama şimdi inandım bende kafa olmadığına

Onun için baş aşağı dururum ara ara."

Genç "Daha önce de dedim ya" dedi "Yaşlandın

Hem de çok, çok fazla şişmanladın

Gene de durmaz takla kıalarsın kapıda,

Söyle, böyle yapmaktan nedir amacın?"

Bilgiç yaşlı ak başını salladı "Gençliğimde"

Dedi "Bedenimi yumuşacık tuttum ben

Kutusu bir liraya şu merhem sayesinde

Sana da satayım iki kutu, eğer istersen."

Genci "Yaşlısın!" dedi "Çiğneyemezken dişin,

İç yağından daha katı bir yiyecek

Kemikleri gagasıyla yaladın yuttun şu kazı

Söyle bana nasıl iş bu senin işin"

Babası dedi "Hukuka merak sardım gençliğimde

Her işi karımla çözümlerdim.

Öyle bir güç geldi ki çenemin kaslarına

Sürdü bütün ömrüm boyunca"

Genç adam "Yaşlandın!" dedi "İnanmaz hiç kimse

Eskisi kadar iyi görebildiğine

Tutarsın yılan balığını burnunun tepesinde

Söyle bana seni böyle hünerli eden ne?"

Babası "E, üç sorunu yanıtladım yeter"

Dedi "Kendini bir şeyim sanma,

Bütün bu saçmaları dinler miyim?

Defol, merdivenden düşmeden teker meker."

Tırtıl "Doğru okuyamadın" dedi.

Alice çekine çekine "Galiba pek doğru olmadı" dedi. "Bazı sözcükler nedense karıştı".

Tırtıl, "Başından sonuna kadar yanlış okudun" diye kesip attı. Sonra bir iki dakika ikisinin de sesi çıkmadı.

İlk konuşan Tırtıl oldu.

"Ne boyda olmak istiyorsun?" diye sordu.

Alice hemen yanıtladı: "Hangi boyda olsam olur, asıl ikide bir büyüüp küçülmek hoşuma gitmiyor, anlarsınız ya!"

Tırtıl "Anlamıyorum" dedi.

Alice hiçbir şey söylemedi, ömründe hiç bu kadar inadına söylenmiş sözlerle karşılaşmamıştı, yavaş yavaş sabrı tükeniyordu.

Tırtıl "Şimdiki boyun iyi mi?" dedi.

Alice yanıtladı: "Eh, sizce bir zararı yoksa, birazcık daha büyük olmak isterdim. Bir parmak boyunda olmak hiç de hoş bir şey değil."

Tırtıl konuşurken birdenbire yerinde dikilerek: "Pekâlâ da hoş" dedi (boyu tam bir parmaktı).

Zavallı Alice ağlamaklı olmuştu, yalvarır gibi, "Evet ama ben alışmadım" dedi; kendi kendine de "Bu hayvanlar da amma çabuk güceniyorlar" diye düşündü.

Tırtıl marpucu yine ağzına aldı ve nargilesini tokurdatarak "Eh, zamanla alışırın" dedi.

Bu kez Alice, önce söze Tırtıl başlasın diye sabırla beklemeye başladı. Bir iki dakika sonra Tırtıl marpucu ağzından çekti, bir iki esnedi, şöyle bir silkindi. Sonra mantardan indi, otların arasında sürüne sürüne giderken yalnızca şunları söyledi "Bir yanı seni büyütür, öbür yanı küçültür."

Alice kendi kendine "Neyin bir yanı küçültüyor, öbür yanı büyütüyor acaba?" diye düşündü.

Tırtıl, sanki Alice düşündüklerini yüksek sesle söylemiş gibi, "Mantarın" dedikten sonra gözden kayboldu.

Alice bir süre düşünceli düşünceli mantara baktı, mantarın iki yanı, hangi iki yandı acaba? Yusuvarlak olduğu için bu soruya yanıt bulmak hayli güçtü. Sonunda kollarını açabildiği kadar açıp mantarı sararak iki eliyle iki yanından birer parça kopardı.

Kendi kendine "E, şimdi hangisi büyütecek?" diye düşündü; sonra, bakalım ne olacak diyerek sağ elindeki parçayı ısırdı. Birdenbire çenesine alttan doğru çat diye bir şey çarptı; bir baktı ki çenesi ta ayaklarına çarpmamış mı?

Bu kadar çabuk değişmek onu çok korkutmuştu; bu kadar hızlı küçülürken yitirecek vakti de olmadığını düşündü ve öbür parçayı gevelemeye uğraştı. Ama ayakları çenesine dayandığı için ağzını açacak yer kalmamıştı; sonunda güçlkle sol elindeki parçadan bir lokma ısırabildi.

"Hele şükür başım sonunda rahatladı" diye sevinçle söylendi, fakat biraz sonra omuzlarının yerinde yeller estiğini görünce bu sevinci korkuya çevrildi. Aşağılara doğru baktığı zaman bütün görebildiği, altında ta uzaklardaki yeşilliklerin arasından bir sap gibi fışkırmış uzun bir boyun oldu.

Alice "Bu yeşillikler de ne olsa gerek?" dedi. "Ya benim omuzcuklarım nereye gitti? Ah, elceğizlerim ne oldu ki, artık sizleri de göremiyorum?" Böyle konuşurken ellerini oynattığı halde uzaktaki yeşil yaprakların hafifçe kımıldanışından başka bir şey olmadı. Artık ellerini başına götüremeyeceğini anlayınca başını ellerine götürmeyi denedi, bir de baktı ki boynunu yılan gibi istediği yana kolayca çevirebiliyor.

Boynuyla hoş bir zikzak çizerek, yaprakların arasına dalmak üzereyken onların demin aralarında dolaştığı ağaçların tepelerinden başka bir şey olmadığını gördü, tam o sırada keskin bir ısıklık işitti, hemen kafasını kaldırdı. Koca bir güvercin üstüne doğru gelmiş kanatlarıyla pat pat yüzüne vuruyordu.

Güvercin, "Yılan" diye haykırıyordu...

Alice öfkelenmişti: "Ben yılan değilim, çekil şuradan" dedi.

Güvercin "Yılsın işte" diye yineledi, ama sesi daha yumuşamıştı. Sonra "Her çareye başvurdum, biri de onlara göre değil ki. Gene de sizden kurtulamadım."

Alice "Söylediklerinizden bir şey anladığım yok" dedi.

Güvercin ona hiç aldırmaksızın "Ağaçların kovuklarına sığındım olmadı, çitlere hendeklere sığındım yine olmadı. Ah, şu yılanlar, onlardan hiç rahat yok." dedi.

Alice büsbütün şaşkına dönmüştü; ama Güvercin bitirmeden söze başlamanın bir yararı olmayacağını düşündü.

Güvercin "Sanki kuluçkaya yatmak yetmiyormuş gibi, bir de gece gündüz yılan bekçiliği etmek lazım, üç haftadır bir damla uyku uyuyamadım" dedi.

Sonunda güvercinin neden söz ettiğini anlayan Alice "Vah vah! Rahatsız edildiğinize pek üzüldüm" dedi.

Güvercin sesini büsbütün yükselterek, haykırırcasına "Korudaki en yüksek ağacı seçtim. Oh, sonunda kurtuldum şunlardan, buraya kadar çıkabilmek için kanatlanmaları gerek, diyordum. Ah, seni gidi yılan."

Alice "Ayol, sana yılan değiliz dedik ya!" dedi "Ben... ben.. bir.."

Güvercin "E, nesin peki?" dedi "Belli ki bir yalan kıvırmaya uğraşıyorsun."

Alice, o gün geçirdiği değişiklikleri anımsayınca, söylediğine kendisi pek inanmayarak "Ben.. ben küçük bir kızım" dedi.

Güvercin söylenene önem vermediğini belli eden bir sesle, "Doğrusu pek de olacak bir şey!" dedi. "Ben dünya kadar küçük kız gördüm ama hiçbirinin böyle upuzun boynu yoktu. Yok yok. Sen yılsın. Yadsımanın bir yararı yok. Neredeyse ömründe ağzına yumurta koymadığını söyleyeceksin."

Alice doğruyu saklamayan çocuklardandı, "Yumurta yedim doğal olarak" dedi "ama küçük kızlar da, yılanlar kadar yumurta yer."

Güvercin "İnanmam" dedi. "Ama eğer, yiyorlarsa onlar da bir tür yılan demektir, işte o kadar."

Bu düşünce Alice için o kadar yeniydi ki bir an sustu, Güvercin de fırsattan yararlanıp hemen yapıştırdı.

"Şunu iyi biliyorum ki yumurta arıyorsun. Ha kız olmuştun, ha yılan, bence ikisi de bir" dedi.

Alice hemen "Ama bana göre hiç de bir değil" dedi. "Hem ben buraya yumurta filan aramaya gelmedim.

Hoş, o amaçla gelsem bile sizinkini ne yapayım, çiğ yumurta sevmem ki" dedi.

Güvercin aksi aksi "Öyleyse çekil git!" diyerek yine yuvasına yerleşti.

Alice ağaçların arasına büzülmeye çalıştı, çünkü boynu dallara dolaşıyor, o da çözmek için ikide bir duruyordu. Bir süre sonra ellerindeki mantar parçaları aklına geldi ve hemen dikkatle işe koyuldu; bir birini, bir ötekini ısıırıyordu; ufala büyüye, ufala büyüye sonunda eski boyunu buldu.

Gerçek boyunu yitireli o kadar çok zaman geçmişti ki, önce bu durumu yadırgar gibi oldu. Ama bir iki dakikada buna da alıştı ve her zamanki gibi kendi kendine konuşmaya başladı:

"Hah işte şimdi istediğimin yarısı oldu demektir. Aman, bu değişmeler de insanı şaşkına çeviriyor. Bir dakika sonra ne olacağını kestiremiyorum. Ama artık eski boyuma geldim ya! Şimdi, ikinci iş o güzel bahçeye girebilmekte. Acaba bu işi nasıl yapmalı?" Böyle söylerken ansızın küçük bir alana geldi, bu küçük alanda şöyle böyle dört ayak yüksekliğinde bir evceğiz vardı. Alice "Bu evde kimler oturursa otursun, bu boydayken karşılırlarına çıkmam pek doğru olmaz! Korkudan akıllarını oynatırlar sonra" diye düşünerek sağ elindeki mantar parçasını biraz kemirdi ve boyu bir karışa ininceye kadar eve yaklaşmadı.

VI

DOMUZLA BİBER

Bir iki dakika durdu, evi gözden geçirdi; acaba şimdi ne yapsam diye düşünürken ansızın korudan doğru koşa koşa gelen üniformalı bir uşak gözüktü. (Uşak olduğunu giyiminden anlamıştı; yoksa, yalnızca yüzüne bakarak karar verseydi balık derdi.) Uşak yumruklarıyla kapıya hızlı hızlı vurdu. Kapıyı tekerlek suratlı, kurbağa gibi patlak gözlü başka bir uşak açtı. Alice, her ikisinin de, kafalarındaki kıvr kıvr takma saçları pudralamış olduklarını farkettil! Ne olup bittiğini pek merak ediyordu, belki bir şeyler duyarım diye usul usul korudan çıktı.

Balık-Uşak, koltuğunun altından, hemen hemen kendi boyunda bir zarf çıkardı, ötekine vererek ciddi bir sesle "Düşes içindir. Kraliçe hazretleri bir kroke partisine çağırıyorlar" diye söze başladı. Kurbağa-Uşak da aynı ciddilikle, yalnızca sözcüklerin yerini değiştirerek yineledi: "Kraliçe hazretlerindendir, Düşesi bir kroke partisine çağırıyorlar."

Sonra ikisi de selam vermek için eğildiler, bu arada takma saçlarının bükümleri birbirine dolaştı.

Alice buna o kadar çok güldü ki, sesini duymasınlar diye yine koruya kaçtı. Gözetlemek için yeniden çıktığı zaman, Balık-Uşak gitmişti, öteki de kapının önünde yere oturmuş sersem sersem havaya bakıyordu.

Alice çekine çekine gidip kapıyı vurdu. Uşak "Nafile vuruyorsun" dedi. "Çünkü, birincisi, ben de kapının dışındayım; ikincisi, içerdekiler öyle gürültü ediyorlar ki kapının çalındığını zor işitirler." Gerçekten de içerden garip sesler geliyordu, kesilmeyen bir uluma ve aksırma, ikide birde sanki çaydanlık yahut bir tabak tuzla buz oluyormuş gibi bir şangırtı.

Alice "Öyleyse içeri nasıl girerim acaba?" dedi.

Uşak ona aldırmaksızın "Eğer kapı aramızda olsaydı, o zaman vurmanın bir anlamı olurdu. Söz gelişi, sen içerde olsaydın kapıyı vururdun, ben de açar, seni dışarı çıkardım" dedi. Hem konuşuyor, hem de hep havaya bakıyordu, Alice bunu onun kabalığına verdi. Kendi kendine "Ama belki de başka türlü yapamıyordur, çünkü gözleri hemen hemen başının tepesinde" diye düşündü. "Bari, sorulanlara olsun yanıt verse" dedi, sonra sesini yükselterek yine sordu "İçeri nasıl gireyim?"

Uşak "Ben burada oturacağım" dedi. "Yarına kadar..."

Tam o sırada evin kapısı açıldı ve koca bir tabak Uşağın kafasına doğru ok gibi fırladı. Ta burnunun ucundan geçerek az ötedeki bir ağaca çarptı, paramparça oldu.

Uşak, hiçbir şey olmamış gibi "...hatta belki öbür güne kadar" diye sözünü sürdürdü.

Alice sesini biraz daha yükselterek gene sordu "İçeri nasıl gireyim?"

Uşak "Ondan önce sorulacak bir şey var" dedi, "İçeri girmen isteniyor mu bakalım?"

Şüphesiz, ilk sorulacak buydu, ama Alice kendisine bunun söylenmesinden hiç hoşlanmamıştı, kendi kendine mırıldandı: "Mübareklerin hepsi de laf yarışına ne meraklı. İnsanı deli edecekler nerdeyse!"

Uşak sözlerini biraz değişik biçimde yinelemek için iyi bir fırsat çıktığını görmüştü. "Burada, günlerce, günlerce oturacağım" diyordu.

Alice "Peki ama ben ne yapayım?" dedi.

Uşak "Ne istersen onu" diyerek ıslık çalmaya başladı.

Alice "Bununla konuşmak da boşuna" diye üzgün üzgün söylendi. "Aptalın biri!" Sonra kapıyı açıp içeri girdi.

Kapı bir baştan öbür başa dumanla dolu koca bir mutfığa açılıyordu. Düşes, ortada üç ayaklı bir iskemleye oturmuş, bir bebek emziriyor, Aşçı da ocağa eğilmiş, içinde herhalde çorba bulunan bir kazanı karıştırıyordu.

Aksıracağı gelen Alice kendi kendine "Belli ki çorbanın biberi fazla kaçmış" dedi.

Gerçekten de hava çok biberliydi, Düşes bile arada bir aksırıyordu; hele bebek, arda arası kesilmeksizin bir aksırıyor, bir viyaklıyordu. Mutfakta aksırmayanların biri Aşçı, öbürü de ocağın yanında oturan ve sırtıtmaktan ağzı kulaklarına varan Kedi'ydi.

Alice, önce söze başlamakla belki kabalık etmiş olacağından korkarak, çekine çekine Düşes'e sordu:

"Bağışlayın efendim, acaba kediniz neden böyle sırtıyor, lütfen söyler misiniz?"

Düşes "Cheshire kedisidir de ondan, ahmak!" diye yanıtladı.

Son sözcüğü öyle bir hırsıyla söylemişti ki Alice yerinden sıçradı. Ama sonra kendine değil, bebeğe söylendiğini anladı, biraz cesaretle konuşmayı sürdürdü:

"Cheshire kedilerinin durmadan sırttığını bilmiyordum, daha doğrusu, kedilerin sırttığını işitmemiştim."

Düşes "Hepsi de canları isterse sırtabilirler, çoğu sırtır da" dedi.

Sonunda bir konuşmaya girişebildiğinden pek hoşnut olan Alice, terbiyeli terbiyeli: "Ben sırttanını hiç görmedim" dedi.

Düşes de "Öyleyse pek bir şey bilmiyormuşsun, doğrusu bu" dedi.

Alice bu yanıtın edasını hiç beğenmemişti, konuşacak başka bir konu bulmanın daha iyi olacağını düşündü. O, konuşacak bir şey bulmak için uğraşadursun, beri yanda aşçı çorba kazanını ateşten indirmiş ve eline geçirdiğini Düşes ile bebeğe fırlatmaya koyulmuştu; önce maşa ve kürek geldi, ardından bir tabak çanak yağmurudur başladı. Düşes, bunlar bir yanına çarpsa bile, aldırılmıyordu. Bebek zaten öylesine viyaklıyordu ki, başına yediklerinin canını acıtıp acıtmadığını kestirmek olanaksızdı.

Alice korkusundan yerinde sıçrayıp duruyor "Kuzum ne olur, yapmayın!" diye bağıırıyordu. Kocaman bir tava bebeğin burnunu sıyrıp geçerken "Ah! O güzelim burun gitti!" diye bir çığlık kopardı.

Düşes kısık bir sesle "Herkes yalnızca kendi işine baksa dünya şimdikinden çok daha hızlı dönerdi" diye homurdandı.

Alice, bilgisini biraz olsun göstermek için bir fırsat ele geçirmekten pek hoşnut "Ama bunun bir yararı olmazdı ki" dedi. "Düşünün bir kez, gece gündüz ne duruma gelirdi! Dünya kendi çevresinde yirmi saatte bir döner..."

Düşes "Ense derken aklıma geldi" dedi "Vurun şunun ensesine baltayı!"

Alice, bu söz üzerine davranıp bir şey yapar mı acaba diye Aşçı'ya baktı. Fakat o harıl harıl çorbayı karıştırıyor, onları dinlemez gözüktüyordu; onun için Alice de cesaret bulup sözünü sürdürdü "Yirmi dört saatti sanırsam. Yoksa on iki miydi? Ben..."

Düşes "Canımı sıkma" dedi. "Rakama gelemem ben!" Sonra yine çocuğunu emzirmeye başladı. Bir yandan da ninni gibi bir şey söylüyor ve ninninin her dizesi bittikçe bebeği bir kez sarsalıyordu.

Azarlayın oğlunuzu
Dövün aksırdığı zaman:
Bilir ifrit olduğunuzu
Kızdırmak ister mahsustan.
Koro
(Aşçı'nın ve bebeğin de katılmasıyla)
Üvve! Üvve! Üvve!

Düşes ninninin ikinci dörtlüğünü söylerken bebeği aşağı yukarı hırsla öyle bir hoplatıyor, zavalıcık da öyle bir viyaklıyordu ki, Alice sözcükleri zor duyabiliyordu:

Azarlarım oğlumu ben,
Hapşırınca da döverim;
Çünkü canı isteyince
Biberi sever, bilirim!
Koro
Üvve! Üvve! Üvve

Düşes bebeği Alice'e fırlatarak "İstersen biraz da sen salla" dedi. "Ben gideyim de hazırlanayım, Kraliçeyle kroke oynayacağım." Sonra hızla odadan çıktı. Çıkarken Aşçı arkasından bir tava fırlattı ama isabet ettiremedi.

Bebek pek acayip biçimli bir şey olduğu için Alice onu güç tuttu, kollarını bacaklarını öyle bir açmıştı ki, kendi kendine "Tıpkı deniz yıldızı gibi" diye düşündü. Kucağına aldığı zaman zavallı bebecik tıpkı buhar makinesi gibi har har soluyordu; durmadan iki büklüm oluyor sonra yine dikleşiyordu; özetle, Alice onu doğru dürüst tutuncaya kadar bir hal oldu.

Sonunda onu kucağında tutmanın yolunu bulabildi: (onu düğüm yapar gibi kıvrıyor, sonra çözülmesin diye sağ kulağıyla sol ayağını sıkı sıkı tutuyordu) sonra açık havaya çıkardı. "Eğer bu bebeği alıp götürmeyecek olursam, iki güne kalmaz öldürürler, zavallıyı yüzüstü bırakmak cinayet değil de nedir?" Son sözlerini yüksek sesle söylemişti, bebecik yanıt verir gibi bir homurtudur kopardı. (Bu arada artık aksırmayı bırakmıştı.) Alice "Öyle homurdanma!" dedi. "Meramını o türlü anlatmak ayıptır!"

Bebek gene homurdandı, Alice de ne oluyor buna diye merakla suratına baktı. Doğrusu, burun yukarı doğru fazla kıvrılmıştı: İnsan burnundan çok hayvan burnuna benziyordu; gözleri de çocuk gözlerine oranla ufalmıştı, Alice gördüğünden hiç hoşlanmadı. "Ama belki de ağlıyordu da ondan böyle olmuştur" diye düşündü ve gözleri yaşlı mı değil mi diye yine baktı.

Hayır, ne yaş vardı, ne bir şey. Alice "Bak şekerim" dedi "eğer domuz oluyorsan seninle bir alışverişim kalmaz!" Zavalıcık yine hiçkırıldı (yahut homurdandı; ne yaptığını kestirmek çok güçtü); bir zaman hiç konuşmadılar.

Alice tam "Eve gidince ben bu hayvanla ne yaparım?" diye düşünmek üzereyken Domuz-Bebek yine homurdandı, hem öyle bir homurdandı ki Alice ürkerek suratına baktı. Bu kez artık hiç kuşku kalmamıştı: Gerçek bir domuz olmuştu, Alice artık kucakta taşımanın bir anlamı olmadığını düşündü.

Hayvanı yere bıraktı: Hiç gürültü etmeden seke seke uzaklaşıp ağaçlıkta kaybolduğunu görünce öyle bir ferahladı ki. Kendi kendine "Eğer büyüseydi" diye düşündü "Çok çirkin bir çocuk olurdu, ama şimdi güzel bir domuz olacak sanırım." Sonra tanıdığı çocuklardan domuz olmaya yaraşanlarını gözünün önünden geçirdi. "Ah, onları domuz yapmanın yolu bir bilinseydi" diyordu. Bir de baktı, az ötede bir ağaç altında Cheshire Kedisi oturup duruyor.

Kedi, Alice'i görünce sırtıttı. Alice, "Yumuşakbaşlıya benziyor" diye düşündü. "Yalnızca tırnakları pek uzun, dişleri de pek çok.. herhalde saygı göstermeli."

Epeyce çekinerek "Cheshireli Pisi" dedi. Çünkü kedinin bu addan hoşlanıp hoşlanmayacağını bilmiyordu. Ama kedi daha fazla sırtıttı. Alice "Neyse, hoşuna gitti galiba" diye düşünerek sözünü sürdürdü "Lütfen bana ne yana gideceğimi söyler misiniz?"

Kedi "Gitmek istediğin yere göre" dedi.

Alice "Canım, neresi olursa olsun..." diye yanıtladı.

Kedi "Öyleyse ne yana gitsen olur" dedi.

Alice istediğini biraz daha anlatmak için "Bir yere gideyim de" diye ekledi.

Kedi "Doğal olarak" dedi "yürüye yürüye sonunda bir yere varırsın, elbet."

Alice baktı ki karşı çıkamayacak, başka bir soru sormayı denedi. "Bu yörede ne biçim insanlar oturuyor?"

Kedi sağ pençesiyle bir yarım çember çizerek "Bu yanda bir Şapkacı oturur" dedi. Sonra sol pençesiyle ikinci bir yarım çember çizerek "Şu yanda da Mart Tavşanı... Hangisine istersen git, ikisi de delidir" dedi.

Alice "Benim deliler arasında ne işim var?" dedi.

Kedi yanıtladı: "Başka ne yapacaksın? Burada herkes, hepimiz deliyiz. Ben de. Sen de."

Alice "Benim deli olduğumu ne biliyorsun?" diye sordu.

Kedi "Herhalde delisin" dedi "Yoksa buraya gelir miydin?"

Alice, yalnızca bunun deliliğini hiç de kanıtlamayacağını düşündü ama sözünü sürdürdü. "E peki, kendinin deli olduğunu ne biliyorsun?"

Kedi "Şimdi, bak" dedi "Köpek deli değildir. Tamam mı?"

Alice "Olmasa gerek" dedi.

Kedi sözünü sürdürdü "İyi... köpek kızınca hırlar, keyiflenince de kuyruğunu sallar. Oysa ben kızınca kuyruğumu sallarım, keyiflenince de hırlarım. Bunun için deliyim."

Alice "Seninkine hırlamak denmez, hırıldamak denir" dedi.

Kedi "Ne denirse densin" dedi "Bugün Kraliçenin kroke partisine gidiyor musun?"

Alice "Çok isterim ama, daha çağırılmadım" dedi.

Kedi "Orada görüşürüz" dedi ve gözden yitiverdi.

Acayip şeyler görmeye Alice artık o kadar alışmıştı ki buna hiç şaşmadı. Kedi'nin yittiği yere bakarken, o yine görünüyordu.

"Az daha sormayı unutuyordum" dedi. "Bebek ne oldu?"

Alice, sanki Kedi hiç şaşılmayacak bir biçimde geri gelmiş gibi "domuz oldu" diye yanıtladı.

Kedi "Zaten ben bilmiştim" diyerek yine yitiverdi.

Alice belki gene görünür diye biraz bekledi, ama görünmeyince Mart Tavşanı oturuyor dediği yana yürümeye başladı. Kendi kendine "Şapkacı çok gördüm" diyordu "Mart Tavşanı daha görülmeye değer, hem şimdi mayıs, belki deli değildir... Olsa bile marttaki kadar azgın deli değildir hiç olmazsa." Böyle konuşurken başını kaldırıncaya baktı ki Cheshire kedisi gene bir ağaç dalında oturuyor.

Kedi "Muz mu dedindi, domuz mu?" diye sordu.

Alice "Domuz dedimdi" diye yanıtladı. "Hem kuzum, ikide birde böyle birdenbire görünüp yitivermeyin, adamı serseme çeviriyorsunuz."

Kedi "Pekâlâ" diyerek bu kez yavaş yavaş gözden yitti. Önce kuyruğunun ucu, en sonra da o sırtışı silindi; kendi büsbütün gözden silindikten sonra bile sırtışı bir süre kalmıştı.

Alice "Sırtımayan kedi çok görmüştüm ama, kedisiz sırtıma hiç görmemiştim!" diye düşündü. "Ömrümde bundan daha acayip bir şeye raslamadım!"

Pek o kadar uzun yürümemişti ki Mart Tavşanı'nın evi göründü. Bunun Tavşan'ın evi olacağını kestirmişti: Çünkü evin bacaları Tavşan kulağı biçimindeydi, damı da Tavşan kürküyle kaplanmıştı. Ev öyle büyüktü ki Alice sol elindeki mantardan bir parça ısırp iki ayak boyu uzamadan eve yaklaşmayı gözüne yediremedi. Hatta gene de çekine çekine yürüyor ve kendi kendine şöyle söyleniyordu "Ya delilik nöbeti üstündeyse! Keşke Şapkacı'yı görmeye gitseydim!"

VII

DELİ İŞİ BİR ÇAY TOPLANTISI

Evin önünde bir ağaç altına masa kurulmuştu; Şapkacı ile Mart Tavşanı da başına geçmiş çay içiyorlardı. Aralarında bir tarla sıçanı oturmuş derin derin düşünüyor, öbürleri de dirseklerini ona dayamışlar, başının üstünden konuşup duruyorlardı. Alice "Fare hiç de rahat olmasa gerek" diye düşündü "Neyse ki uykuda, bir şey duymaz."

Masa koskocamandı, ama üçü de bir köşesine tıkmışlardı. Alice'in geldiğini görünce "Yer yok! Yer yok!" diye bağırıldılar. Alice içerleyerek, "Yer dolu ayol!" dedi ve masanın bir ucundaki geniş koltuğa oturdu.

Mart Tavşanı dostça "Biraz şarap buyurun!" dedi.

Alice masaya baktı, çaydan başka bir içecek yoktu. "Ben şarap marap göremedim" dedi.

Mart Tavşanı yanıtladı "Yok da ondan."

Alice hırsla "Madem yok, buyrun demek pek nazik bir davranış olmadı herhalde" dedi.

Mart Tavşanı "Sizin de, çağrılmadan gelip başkalarının masasına oturmanız pek nazik bir davranış değil herhalde" dedi.

Alice "Sizin masanız olduğunu bilmiyordum, görünüşe bakılırsa üç kişiden daha fazlası için hazırlanmış" dedi.

Şapkacı "Sağlarınız kesilmek istiyor" dedi. Deminden beri Alice'i inceliyordu, ilk kez söze karışmıştı.

Alice oldukça sert bir sesle "Kimsenin kişiliği için söz söylenmez, ayıptır" dedi.

Şapkacı bunu işitince gözlerini fal taşı gibi açtı, yalnızca şu sözleri söyledi "Kuzgun niye yazı masasına benzer?"

Alice "Hah! Şimdi alay başlıyor!" diye düşündü "Ne iyi, bilmece sormaya başladılar." Sonra yüksek sesle, "Onu kestirebiliyorum sanıyorum" dedi.

Mart Tavşanı "Yani yanıtını bulabilirsin, öyle mi?" diye sordu.

Alice "Doğallıkla" dedi.

Mart Tavşanı "Peki, ne demek istiyorsun, onu söyle bakalım" dedi.

Alice ivedi ivedi "olur" diye yanıtladı. "Şey... yani ne söylüyorsam onu demek istiyorum. Zaten ikisi de aynı."

Şapkacı "Hiç de aynı şey değil" dedi. "Böyle olduktan sonra, söz gelişi yediğimi görürüm ne demekse, gördüğümü yerim demek de aynı olur."

Öteden Mart Tavşanı da atıldı "Söz gelimi, ne bulursam beğenirim yerine, ne beğenirsem bulurum demek de aynı şey olacak."

Tarla Faresi de uykusunda konuşur gibi ekledi. "Örneğin, uyuduğum zaman soluk alırım yerine, soluk aldığım zaman uyurum denebilecek."

Şapkacı "Öyle ya, senin için ikisi de aynı şey" dedi ve konuşma burada kesildi. Birkaç dakika sessiz sessiz oturdular, bu arada Alice de sürekli kuzgunla yazı masası üzerine bütün bildiklerini anımsamaya uğraştı, zaten fazla bir şey de bilmiyordu.

Sessizliği ilk bozan Şapkacı oldu. Alice'e dönerek "Bugün ayın hangi günü?" diye sordu. Cebinden bir saat çıkarmış, tasalı tasalı ona bakıyor, ikide bir başını sallayarak kulağına götürüyordu.

Alice biraz düşündü, sonra yanıtladı: "Dördü."

Şapkacı "iki gün geri" diye içini çekti. Sonra kızgın kızgın Mart Tavşanı'na bakarak "Ben sana o tereyağı yaramaz demedim miydi?" diye ekledi.

Mart Tavşanı ezile büzüle yanıtladı: "En iyi tereyağıydı."

Şapkacı "Evet ama herhalde içine ekmek kırıntısı falan da karışmış olacak" diye söylendi. "Ekmek bıçağıyla yağlamayacaktın!"

Mart Tavşanı saati alarak üzgün üzgün baktı, sonra cup diye çay fincanına daldırıp çıkardı, yine baktı, ama gene ilk dediğinden daha iyi bir söz bulamadı. "İnan olsun, en iyi tereyağıydı."

Alice Tavşan'ın arkasından eğilmiş, merakla bakıyordu. "Ne tuhaf saat!" dedi. "Ayın hangi günü olduğunu gösteriyor da saatin kaç olduğunu göstermiyor!"

Şapkacı "Niye göstereyim?" diye mırıldandı. "Sizin saatler yılın hangi yıl olduğunu gösterir mi?"

Alice'in yanıtı hazırıdı "Elbette göstermez" dedi. "Ama yıl uzun zaman değişmez de ondan."

Şapkacı "İyi ya, benimki de öyle işte" dedi.

Alice, adamakıllı şaşkına dönmüştü. Şapkacının yanıtı doğru dürüst bir tümceydi ama hiçbir anlamı yoktu. Nazik olmaya çalışarak "Pek anlayamadım" dedi.

Şapkacı "Tarla Faresi gene uyudu" diyerek burnunun üstüne biraz sıcak çay döktü.

Fare sinirli sinirli başını silkti, sonra gözlerini açmaksızın "Elbet ya, elbet" diye söylendi. "Ben de tam onu diyecektim."

Şapkacı yine Alice'e dönerek "Bilmeceyi hâlâ çözmediniz mi?" diye sordu.

Alice "Hayır, boşuna,çözemeyeceğim" dedi. "Yanıtı nedir?"

Şapkacı "Benim de bildiğim yok" dedi.

Mart Tavşanı "Benim de" diye ekledi.

Alice içini çekerek "Zamanınızı böyle yanıtsız bilmeceler sorarak harcayacağınıza daha yararlı bir şey yapmanız" dedi.

Şapkacı "Sizin de zaman hakkında benim kadar bilginiz olsaydı, öyle onu harcamaktan filan söz etmezsiniz dedi.

Alice "Ne demek istiyorsunuz, anlamadım" dedi.

Şapkacı, alay edercesine başını şöyle bir kaldırarak, "Doğal olarak anlamazsınız" dedi. "Hatta belki ömründe bir kez olsun zamanla konuşmamışsındır."

Alice sakinlikle yanıtladı. "Bilmem, belki de. Ama piyano çalışırken onu tutmaya bakarım."

Şapkacı "Ya! İşte şimdi anlaşıldı" dedi. "Tutulmaya hiç gelemes o! Oysa onunla iyi geçindin mi, saati hep senin keyfine göre işletir. Söz gelişi sabahleyin saat dokuzda, tam derslere başlama vakti, ona şöyle bir fısıldadın mı, gözünü açıp kapayana kadar fırt diye döner, bir de bakarsın saat 13.30 olmuş, tam yemek vakti!"

(Mart Tavşanı kendi kendine alçak sesle "Keşke olsa!" dedi.)

Alice düşünceli düşünceli "Sahi, ne güzel bir şey olurdu" dedi. "İyi ama.. O zaman da acıkacak vakit bulamazdın."

Şapkacı "Evet, önceleri öyle ama" dedi. "Yelkovanla akrebi istediğin kadar 13.30'da tutabilirdin."

Alice "Siz öyle mi yapıyorsunuz? diye sordu.

Şapkacı tasalı tasalı başını salladı "Nerde!" dedi. "Geçen mart kavga ettik, bu daha delirmeden önce." (Çay kaşığıyla Mart Tavşanı'nı gösterdi.) "Kupa Kraliçesi'nin verdiği büyük konserdeydik, ben şu şarkıyı söyleyecektim:

Pırıl pırıl yarasal

Ne iştesin acaba?

Belki de şarkıyı biliyorsundur!"

Alice "Galiba buna benzer bir şey işittimdi" dedi.

Şapkacı: "Sonrası şöyle gider hani:

Gökyüzünde uçarsın.

Tepsilere konarsın.

Pırıl pırıl..."

Şarkının burasında Tarla Faresi şöyle bir silkindi ve uykusunun arasında söylenmeye başladı. "Pırıl pırıl, pırıl pırıl." Bunu öyle uzattı ki sonunda sussun diye bastılar çimdiği.

Şapkacı "Daha ilk bölümünü yeni bitirmiştik ki, Kraliçe yerinden fırladı ve 'Zamanı haklıyor! Kesin şunun kafasını!' diye haykırdı."

Alice "Aman ne vahşilik!" diye haykırdı.

Şapkacı üzgün bir sesle, "İşte o gün bu gündür, zaman bir dediğimi yapmaz oldu" diye sözünü sürdürdü. "Saatim hep altıda duruyor."

Alice'in kafasında bir şimşek çaktı "Demek onun için masada bu kadar çok çay takımı var?" diye sordu. Şapkacı içini çekerek "Evet ya" dedi. "Hep çay zamanı, takımları yıkayacak vakit bulamıyorum doğal olarak."

Alice "Anlaşılan, hep masanın çevresinde dönüştürüp duruyorsunuz" dedi.

Şapkacı, "Öyle" dedi. "Kullandıklarımızı bırakıyor, öbürlerini kullanıyoruz."

Alice, bir cesaret gösterip "E, yine ilk kullandığınız takımlara gelince ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

Mart Tavşanı esneyerek "Artık bu konuyu bırakalım, canımı sıktı" dedi. "Bir önerim var : küçük bayan bize bir masal anlatsın."

Alice, bu ricadan epeyce telaşlanmıştı: "Ben hiç masal bilmem ki" dedi.

İkisi de "Öyleyse Tarla Faresi anlatsın" diye haykırıştılar. "Uyan, Fare, uyan!" Biri bir yanından öteki bir yanından zavallıyı çimdiklediler.

Fare ağır ağır gözlerini açarak çatlak, hafif bir sesle "Uyumuyordum ki" dedi "ne dedinizse hepsini işittim".

Mart Tavşanı "Hadi bize bir masal anlat!" dedi.

Alice de "Evet, ne olur!" diye yalvardı.

Şapkacı "Hem çabuk ol" diye ekledi, "Yoksa gene önceki gibi uyuyakalacaksın."

Fare çabuk çabuk başladı anlatmaya: "Bir varmış, bir yokmuş, vaktiyle üç küçük kız kardeş varmış; isimleri de Tillie, Elsie, Lacie imiş. Bir kuyunun dibinde oturlarmış..."

Yiyecek içecek sorunlarına pek meraklı olan Alice, hemen sordu "Ne yiyip içerlermiş?"

Tarla Faresi bir iki dakika düşündükten sonra yanıtladı "Bulama."

Alice, nazik nazik, "Ama olur mu? Sonra hastalanırlardı?" dedi.

Fare "İyi ya, onlar da hastalanmışlar zaten; hem çok kötü hastalanmışlar" dedi.

Alice, bu kadar acayip bir yaşayış nasıl olur acaba diye düşünmeye çalıştı, ama baktı ki aklı büsbütün karışıyor, onun için başka bir şey sormaya kalktı: "Neden kuyu dibinde yaşıyorlarmış peki?"

Mart Tavşanı ciddi ciddi, Alice'e, "Biraz daha çay alın" dedi.

Alice gücenik bir sesle, "Zaten bir şey almadım ki daha alayım!" dedi.

Şapkacı söze karıştı "Nasıl daha az alayım demek istiyorsunuz galiba. Çünkü 'hiçten' daha fazla alınabilir pekâlâ."

Alice "Kimse sizden düşüncenizi sormadı ki" dedi.

Şapkacı, zafer kazanmış gibi "Şimdi kim kimin kişiliği hakkında söz söylüyormuş bakalım?" dedi.

Alice buna ne yanıt vereceğini kestiremedi; onun için biraz tereyağlı ekmekle çay aldı. Sonra Fare'ye dönerek ilk sorusunu yineledi "Neden kuyu dibinde yaşıyorlarmış?"

Fare gene bir iki dakika düşünüp öyle yanıtladı "Bu kuyu bulama kuyusuymuş."

Alice kızmış, tam "Canım böyle şey olur mu?" diye söze başlıyordu ki Mart Tavşanı ile Şapkacı "Şşş! Şşş!" dediler, Fare de ters ters söylendi: "Madem terbiyeli duramıyorsun, bari öyküyü kendin tamamla, daha iyi."

Alice "Yok yok, ne olur siz anlatın!" diye yalvardı. "Bir daha sözünüzü kesmem. Bir tane de öyle kuyu varmış demek."

Fare gücüne gitmiş gibi hırsla "Öyle, bir tanecik" dedi, ama neyse öyküsünü anlatmaya razı oldu. "İşte böyle, bu üç küçük kız kardeş kuyudan çekmeyi öğreniyorlarmış..."

Alice verdiği sözü anında unutarak "Kuyudan ne çekiyorlarmış?" diye sordu.

Fare bu kez düşünmeye hiç gerek görmeden "Bulama" deyiverdi.

Şapkacı Fare'nin sözünü keserek "Temiz bir fincan istiyorum, hadi yerlerimizi değiştirelim" dedi.

Böyle derken bir ilersindeki yere geçti, Fare de onun ardından. Mart Tavşanı, Fare'nin eski yerine, Alice de tiksine tiksine Mart Tavşanı'nın yerine geçti. Bu değişmeden bir yararlanan varsa o da Şapkacı'ydı: hele Alice eskisinden daha berbat bir yere düşmüştü, çünkü Mart Tavşanı süt çanağını çay tabağına devirmişti.

Alice Fare'yi yine gücendirmekten çekindiği için sakınganca söze başladı: "Ama anlamadım doğrusu, nereden çekiyorlarmış bulamayı?"

Şapkacı "Su su kuyusundan çekildiğine göre, bulama da bulama kuyusundan çekilir herhalde... ha budala?" dedi.

Alice bu sözü duymamış görünerek Fare'ye "İyi ama onlar kuyunun içindeymiş" dedi.

Fare "Elbette, kuyunun içinde... yemişler" dedi.

Bu yanıt zavallı kızı öyle şaşırttı ki, bir süre Fare'nin sözünü hiç kesmedi.

Fare, artık adamakıllı uykusu geldiği için, esneyip gözlerini oğuşturarak sözünü sürdürdü. "Kuyudan çekmeyi öğrenmişler... Türlü türlü şeyler çekmeye başlamışlar.. Baş harfi F olan türlü şeyler çekiyorlarmış..."

Alice "Neden F ile başlayan şeyler?" diye sordu.

Mart Tavşanı "Neden olmasın?" dedi.

Alice sustu.

Bu aralık Fare de, gözlerini kapamış, uykuya dalıyordu. Fakat Şapkacı çimdiği basınca bir çığlık kopararak uyanıp öyküsünü anlatmaya koyuldu: "... F ile başlayan şeyler söz gelimi, fare kapını, fırça fazlalık filan hani konuşurken de fazla fazlalık denir ya. Siz hiç kuyudan 'fazlalık' çekilmesi diye bir şey gördünüz mü?"

Alice utanıp şaşırarak "Şey, mademki sordunuz, bilmem ama galiba..." diye kekeledi.

Şapkacı "Öyleyse yerli yersiz konuşup durmayın" dedi.

Alice artık kabalığın bu derecesine de göz yumamazdı doğrusu: hırsla yerinden kalktı, yürüyüp gitti.

Fare de hemen uykuya dalmıştı, ötekilerse (belki çağırırlar diye Alice bir iki kez dönüp arkasına baktı ama) kızın gitmesine aldırış etmediler bile. Son bakışında Fare'yi çaydanlığa tıkmaya uğraşıyorlardı.

Alice ormanda yürürken "Ne olursa olsun oraya bir daha gitmem!" diyordu. "Ömrümde bu kadar aptalca bir çay şöleni görmedim!"

Tam bunu söylerken, ağaçlardan birinde bir kapı olduğunu farketti: "Acayip şey!" diye düşündü. Sonra, "Bugün zaten her şey acayip ya! Şu kapıdan bir gireyim bakayım" deyip kapıdan girdi.

Bir de baktı ki yine o uzun salonda, cam masanın yanı başında duruyor. "Eh, artık bu kez ne yapacağımı daha iyi biliyorum" diye kendi kendine söylendi ve önce küçük altın anahtarı almakla işe başladı. Sonra o güzel bahçeye giden kapıyı açtı; sonra oturdu, bir ayak boyu oluncaya kadar mantarı kemirdi (bir parçasını cebinde saklamıştı); sonra o küçük koridordan yürüdü ve sonunda serin çeşmeler akan, güzel renkli çiçekler dolu bahçeye erişti.

VIII

KRALİÇE'NİN KRİKET ALANI

Bahçeye girilen yerde büyük bir gül ağacı vardı. Gülleri beyazdı. Fakat üç bahçıvan harıl harıl onları kırmızıya boyuyorlardı. Alice, "Amma da tuhaf şey!" diye düşündü, daha iyi seyretmek için bahçıvanlara yaklaştı, o sırada birinin şöyle dediğini duydu: "Bana baksana Beşli! Üstüme boya sıçratıp durma!"

Beşli ters ters: "Ne yapayım" dedi, "Yedili dirseğime çarptı..."

Bunun üzerine Yedili başını kaldırdı. "Güzel, Beşli! Suçu hep başkalarının üstüne at bakalım!"

Beşli, "Sen çeneni tutsan daha iyi edersin" dedi. "Kafanın kesilmesini hak ettiğini Kraliçe daha dün söyledi, kulağımla işittim!"

İlk konuşan bahçıvan "Niçin?" diye sordu.

Yedili "Bu, seni ilgilendirmez, İkili!" dedi.

Beşli "Pekâlâ da ilgilendirir" diye yanıtladı. "Ona anlatayım da gör... Aşçıya bayağı soğan yerine lale soğanı getirmiş de ondan..."

Yedili fırçasını yere atıp tam ''Bu kadar da insafsızlık...'' diye söze başlayacakken onları gözetleyip duran Alice'i fark etti, hemen kendini tuttu; ötekiler de dönüp baktılar, sonra yerlere kadar eğilerek selam verdiler.

Alice biraz çekinerek ''Neden bu gülleri kırmızıya boyuyorsunuz, söyler misiniz?'' dedi.

Beşli ile Yedili bir şey söylemeden İkili'ye baktılar. İkili alçak sesle söze başladı. ''Efendim, işin doğrusu, bu ağacın kırmızı gül ağacı olması gerekirdi, biz yanlışlıkla beyaz dikmişiz. Kraliçe işi anlayacak olursa hepimizin kafası gider. İşte onun için efendim biz de elimizden geldiği kadar çabuk olup, o gelmeden önce...'' Tam bu sırada, bahçeyi kollamakta olan Beşli haykırdı: ''Kraliçe! Kraliçe!'' Bahçıvanların üçü de bir anda yüzükoyun yere kapandılar. Bu anda birçok ayak sesi işitildi, Alice de Kraliçe'yi göreyim diye, merakla dönüp baktı.

Önce, ellerinde üç başlı gürzlerle, on tane asker geldi. Bunlar da, tıpkı bahçıvanlar gibi, dümdüz ve dikdörtgen biçimydiler, köşelerden de kollarıyla bacakları çıkmıştı. Sonra sarayın sayılı kişilerinden onu gözüktü: hep süslenmişler, asker gibi ikişer ikişer yürüyorlardı. Bunların arkasından Kral çocukları gözüktü; on kişiydiler, çift çift el ele tutuşmuşlar, neşeyle hoplayıp zıplayarak geliyorlardı, üzerlerinde yürek biçimi süsler vardı. Arkalarından konuklar göründü, çoğu ya Kral ya Kraliçeydi. Alice bunların arasında Beyaz Tavşan'ın da bulunduğunu farketti. Çabuk çabuk, sinirli sinirli konuşuyor, her söylenene gülümsüyordu; yanından geçerken Alice'i tanımadı bile. Konukların arkasından kızıl kadife bir yastık üzerinde Kralın tacını taşıyarak Yürek Oğlu geliyordu. Bu büyük alayın en sonunda da Yürek Kralı ve Kraliçesi çıkageldiler.

Alice, üç bahçıvan gibi yüzükoyun yere kapansın mı kapanmasın mı pek kestiremiyordu, ama alay geçerken böyle davranılır diyen bir kural işittiğini de hiç anımsamıyordu. ''Hem, yüzükoyun yere kapanıp kimseyi göremedikten sonra alayların ne anlamı kalır?'' diye düşündü ve olduğu yerde durarak bekledi.

Alay Alice'in tam karşısına gelince hepsi durup ona baktılar, Kraliçe Yürek Oğlu'na dönerek sert sert ''Bu da kim?'' diye sordu, o yalnızca gülümsedi ve eğilerek selam verdi.

Kraliçe sinirlenip başını sallayarak ''Aptal!'' dedi; sonra Alice'e dönerek: ''Çocuk'' diye sordu, ''Senin adın nedir?''

Alice terbiyeli terbiyeli ''Alice, haşmetli Kraliçem'' dedi, ama kendi kendine ekledi. ''Eninde sonunda hepsi de bir deste iskambil kâğıdı, ne diye korkuyorum sanki bunlardan?''

Kraliçe, gül ağacının dibinde yatan üç bahçıvanı göstererek, ''Ya bunlar kim?'' diye sordu. Yüzüstü yatıyorlardı, sırtları da tıpkı öteki iskambil kâğıtlarına benziyordu, onun için Kraliçe bunların bahçıvan mı, yoksa saray ileri geleni mi, yoksa kendi çocuklarından üçü mü olduğunu anlayamamıştı.

Alice, gözüpeklğine kendisi de şaşarak, ''Ne bileyim ben kuzum,'' dedi, ''beni ne ilgilendirir!''

Kraliçe hırsından kıpkırmızı kesildi, bir iki saniye sanki Alice'e yiyecekmiş gibi baktıktan sonra ''Uçurun şunun kafasını! Uçurun...'' diye haykırdı.

Alice hiç çekinmeden yüksek sesle ''Saçma!'' dedi, Kraliçe de bir şey söyleyemedi.

Kral karısının koluna dokunarak çekine çekine ''Baksana güzelim, daha çocuğun biri!'' dedi.

Kraliçe hırsıyla ona arkasını çevirerek Oğlan'a ''Şunların yüzlerini çevir!'' dedi.

Oğlan, bir ayağının ucuyla, sakınarak buyruğu yerine getirdi.

Kraliçe çın çın öten bir sesle ''Kalkın ayağa!'' diye haykırdı; üç bahçıvan hemen fırlayıp kalkarak Krala, Kraliçeye, Kral çocuklarına, daha kim varsa hepsine selam vermeye başladılar.

Kraliçe ''Bırakın şunu!'' diye haykırdı, ''Başımı döndürüyorsunuz.'' Sonra, gül ağacına bakarak söylendi: ''Burada ne işler karıştırmışsınız ha?''

İkili, bir dizi üstüne çökerek, korkak bir sesle ''Haşmetli Kraliçem izin verirlerse şey ediyorduk...''

Bu arada gülleri gözden geçiren Kraliçe ''Anladım!'' dedi. ''Uçurun kafalarını şunların!'' Sonra alay yürümeye başladı; geride zavallı bahçıvanları idam etmek üzere üç asker kaldı. Bahçıvanlar da korunmak için Alice'e koştular.

Alice ''Korkmayın! Kafanız uçurulmayacak'' dedikten sonra onları yanındaki büyük çiçek saksısının içine koydu. Üç asker bir süre bahçıvanları arayarak şaşkın şaşkın çevreye bakındılar, sonunda alayın ardından onlar da yürüdüler.

Kraliçe "Kafaları uçuruldu mu?" diye bağırdı, onlar da yüksek sesle "Haşmetli Kraliçemizin buyruklarıyla kafaları uçtu!" diye yanıtladılar.

Kraliçe "Âlâ!" diye bağırdı "Kriket oynamasını bilir misiniz?"

Askerler seslerini çıkarmadan Alice'e baktılar, soru herhalde ona sorulmuştu.

Alice de bağırarak "Evet!" dedi.

Kraliçe "Gelin, öyleyse!" diye gümbürdedi; Alice de "Arkasından neler gelecek bakalım," diye düşünerek alaya katıldı.

Yanıbaşında ürkek bir ses "Gü.. güzel hava, değil mi?" dedi. Baktı ki, meraklı meraklı yüzünü süzen Beyaz Tavşan ile yan yana gidiyor.

Alice de "Ya! Gerçekten güzel" dedi. "Düşes nerelerde kuzum?"

Tavşan telaşlı bir sesle yavaşça "Şşş! Şşş!" dedi. Endişeli endişeli çevresine, arkasına bakınıyordu, sonra ayaklarının ucunda yükselerek, ağzını Alice'in kulağına yaklaştırdı ve "İdama mahkûm edildi" diye fısıldadı.

Alice sordu: "Niçin?"

Tavşan "Ne yazık mı dedin?" diye sordu.

Alice "Hayır, demedim" dedi. "Bunda yazık denecek bir şey yok ki! Niçin diye sordumdu."

Tavşan "Kraliçe'yi tokatladı..." diye söze başlamıştı ki Alice bir kahkaha attı. Tavşan korkak bir sesle "Aman sus" dedi, "Sonra Kraliçe işitecek! Ha, ne diyordum, biraz geç kalmıştı, Kraliçe de dedi ki..."

O sırada Kraliçe gök gürültüsü gibi bir sesle "Yerlerinize geçin!" diye bağırdı, herkes de birbirine çarpa çarpa dört yana koşuşmaya başladı. Ama neyse, bir iki dakika içinde yerli yerlerine geçtiler, oyun da başladı.

Alice, ömründe hiç böyle acayip kriket alanı görmemişti! Her yan tümsek, çukur doluydu! Toplar canlı kirpi, oyun sopaları da canlı flamingo kuşlarıydı; Köprüleri de, ayaklarıyla ellerini yere dayayıp yay gibi bükülen askerler oluşturunuyordu.

Alice için ilk güçlük flamingosunu kullanmak oldu, hayvanın gövdesini güzelce kolunun altına sıkıştırıp bacaklarını sallandırdı, ama tam boynunu doğrultup kafası ile kirpiye vuracağı sırada, kuş başını kaldırıp suratına bakıyordu; hem bakışında öyle bir şaşkınlık vardı ki Alice kendini tutamıyor, kahkahayı koparıyordu; kuşun boynunu düzelterip tam topa vuracağı zaman bu kez de kirpinin yerinde tortop durmaktan vazgeçip, sürüne sürüne uzaklaştığını görüyordu. Üstelik, kirpisini yuvarlamak istediği yolun üstünde kesinlikle bir çukur yahut bir tümsek oluyordu; köprülük eden askerler de durmadan yer değiştiriyorlardı. Çok geçmeden Alice oyunun güçlüğünü anladı.

Oyuncular da, sıralarını beklemeden, ikide bir kavga ederek ve kirpiler senindi, benimdi diye dövüşerek, hep birden oynuyorlardı. Kısa süre içinde Kraliçe öyle öfkelenmişti, öyle öfkelenmişti ki dakikada bir tepiniyor "Kesin kafasını şunun! Kesin kafasını bunun!" diye haykırıp duruyordu.

Alice yavaş yavaş telaşlanmaya başlamıştı; gerçi henüz Kraliçeyle aralarında bir şey olmamıştı, ama neredeyse olacağı benziyordu. "Ya sonra?" diye düşündü, "Sonra ne olur benim durumum? Buranın insanları kafa kesmeye pek meraklı! Nasıl olmuş da biri sağ kalabilmiş, insan ona şaşıyor!"

Artık kaçmak için çevrede bir yol arıyor. "Acaba kimseye görünmeden sıvışabilir miyim?" diye düşünüyordu; bir de baktı, havada acayip bir şey belirmiş. Önce epeyce şaşıtı ama bir iki dakika sonra bunun bir gülümseme olduğunu anladı, kendi kendine "Cheshire Kedisidir" diye söylendi. "Çok şükür konuşacak birini buldum." Konuşabilecek kadar ağzı ortaya çıkınca Kedi "Nasılsın?" diye sordu.

Alice gözler de ortaya çıkıncaya kadar bekledi, sonra başını salladı. "Kulaklarından hiç olmazsa biri görünmedikçe konuşmanın bir yararı olmaz ki" diye düşündü. Bir iki dakika sonra bütün kafa belirdi. Bunun üzerine Alice, flamingosunu yere bırakarak oyunu anlatmaya başladı; kendisini dinleyecek birini bulduğuna pek keyiflenmişti; Kedi gözüken kısımlarını, yeter bularak öylece kalmış, daha fazla belirmemişti.

Alice yakınan bir sesle "Mızıkçılık etmeden oyun oynamıyorlar ki" dedi, "Hem de kopardıkları kavga gürültüden insan kimin ne dediğini işitemiyor. Oyunlarında kural mural da yok, varsa bile kimsenin aldıracağı yok... Oyun araçlarının hepsinin canlı olması da insanı çileden çıkarıyor hani. Söz gelişi, topumu

şimdi altından geçireceğim köprü, bakın, kalkıp alanın ta neresine gitmiş de dolaşıyor. Demin de Kraliçe'nin kirpisine vuracaktım, baktı ki benim kirpi yaklaşıyor, aldı başını kaçtı!"

Kedi yavaşça "Kraliçe'den hoşlandın mı?" diye sordu.

Alice "Hiç mi hiç" dedi, "Öyle bir (tam o sırada Kraliçe'nin, hemen arkasında kendisini dinlediğini farketti, sözünü değiştiriverdi) iyi oyuncu ki, nasıl olsa o kazanacak, onun için oynamanın bir anlamı yok."

Kraliçe gülümsedi ve yürüyüp geçti.

Kral Alice'in yanına gelerek "Kiminle konuşuyorsun?" diye sordu; bir yandan da şaşkınlıkla Kedi'nin kafasına bakıyordu.

Alice "Bir arkadaşım" dedi, "Cheshire Kedisi; izin verirsiniz takdim edeyim."

Kral "Suratı hiç hoşuma gitmedi ama neyse, isterse elimi öpsün" dedi.

Kedi yanıtladı "Öpmesem daha iyi."

Kral "Küstahlaşma" dedi. Sonra konuşurken Alice'in arkasını siper alarak "Hem yüzüme de öyle bakma" diye ekledi.

Alice "Bir kedi bir krala pekâlâ bakabilir" dedi. "Bir kitapta okumuştum, ama hangisinde, şimdi anımsamıyorum."

Kral kararını vermiş gibi "Herhalde ortadan kalkmalı" diyerek, o sırada yakınlardan geçen Kraliçe'ye seslendi "Güzelim! Ne olur, şu kediyi ortadan kaldırsana!" dedi.

Kraliçe'nin büyük küçük bütün güçlükleri gidermek için bir tek yöntemi vardı. Başını çevirip bakmaya gerek bile görmeden "Kafasını kessinler!" diye haykırdı.

Kral, dünden hazırmış gibi, "Celladı gidip kendim getiririm" diyerek ivedi ivedi yürüyüp gitti.

Alice, uzaktan Kraliçe'nin öfkeyle çınlayan sesini işitince "Bari gidip oyun ne durumda bir bakayım" diye düşündü. Sıralarını kaçıran üç oyuncuyu idama mahkûm ettiğini daha demin işitmişti, işlerin gidişini de hiç beğenmiyordu, oyun öyle çorbaya dönmüştü ki kendi sırasının gelip gelmediğini bile bilmiyordu. Onun için kirpisini aramaya başladı.

Kirpisi başka bir kirpiyle kavgaya tutuşmuştu; Alice'in, birini öbürüne çarptırıp kriket yapması için bu, bulunmaz bir fırsattı; ama sorun şuradaydı ki flamingosu bahçenin ta öbür ucuna gitmişti, orada uçup ağaçlardan birine konacağım diye beceriksizce kanat çırpıp duruyordu.

O, flamingosunu yakalayıp dönünceye kadar dövüş bitmiş, iki kirpi de ortadan yok olmuşlardı. Alice "Neyse, zararı yok" diye düşündü "Zaten bütün köprüler de bahçenin öte yanına gitmişler." Kaçmasın diye flamingosunu koltuğunun altına sıkıştırdı ve arkadaşı Kedi ile biraz daha konuşmaya gitti.

Kedi'nin yanına geldiği zaman çevresinde epeyce bir kalabalık biriktiğini görerek şaşaladı. Kral, Kraliçe ve Cellat arasında bir tartışma oluyordu; üçü bir ağızdan konuşuyor, öbürleri de ne yapacaklarını şaşırmış, rahatsız rahatsız duruyorlardı.

Alice görünür görünmez hepsi de sorunu çözümlesin diye ona döndüler, her biri kendi düşüncesini yineliyordu, fakat gene hep bir ağızdan konuştukları için, Alice ne dediklerini güçlükle anladı.

Celladın dediğine göre; gövdesi olmayan baş kesilemezdi, ömründe hiç böyle bir şey yapmamıştı, bu yaştan sonra yapmaya da niyeti yoktu.

Kralın dediğine göre; başı olan herşey idam edilebilirdi, saçma saçma konuşmanın yeri yoktu.

Kraliçe'nin dediğine göre de; hemen o dakika bir şey yapılmayacak olursa, kim var kim yok herkesin kafası kesilecekti. (Çevredekilerin o kadar durgun ve endişeli görünmesine neden de bu son söylenen sözlerdi.)

Alice "Kedi Düşes'indir, ona sorun daha iyi" demekten başka çare bulamadı.

Kraliçe Cellat'a dönerek, "Hapishaneye atılmıştı" dedi "Git de buraya getir". Cellat ok gibi fırlayıp gidiverdi.

Cellat gider gitmez, Kedi'nin kafası yavaş yavaş kaybolmaya başladı; adam Düşes'le döndüğü zaman gözden büsbütün silinmişti. Kral ile Cellat bir aşağı bir yukarı koşarak nereye gitti diye aramaya başladılar, öbürleri de yine oyunlarına döndüler.

SU KAPLUMBAĞASI'NIN ÖYKÜSÜ

Düşes, "Ah şekerim benim! Seni gördüğüme ne kadar sevindim bilmezsin" diyerek sevgiyle Alice'in koluna girdi, birlikte yürümeye başladılar.

Alice de onu böyle keyfi yerinde bulunca pek hoşnut olmuştu; "Mutfakta rasladığım zamanki hırçınlığı biberdenmiş demek" diye düşündü. Kendi kendine "Eğer ben Düşes olursam" dedi (bunu pek umarak söylememiştir ama) "mutfağında biber miber bulundurmam. Çorba onsuz da pekâlâ oluyor. Belki insanları kavgacı yapan da hep biberdir." Kendi kendine yeni kurallar bulduğu için pek hoşnut, düşünmeyi sürdürdü "Suratsız eden sirke, huysuz eden de arpa şekeriyle buna benzer tatlılardır. Ah, insanlar bunu bilseler böyle hasislik etmezlerdi."

Bu sırada Düşesi büsbütün unutmuştu, ta kulağının dibinde sesini işitince korkudan sıçradı. Düşes "Şekerim, bir şey düşünüyorsun ki konuşmayı unuttun" dedi. "Bundan çıkan ders nedir söyledim ama unutmuşum, biraz sonra aklıma gelir."

Alice "Belki de bundan çıkacak ders yoktur" diyecek oldu. Düşes "Hadi hadi, kızım" dedi "Her şeyden alınacak bir ders vardır, yeter ki insan bilebilsin". Böyle söylerken Alice'e daha sokuldu.

Alice Düşes'in kendisine bu kadar yaklaşmasını istemiyordu. Bir kez, çok mu çok çirkindi; ikincisi de, çenesini tam kızcağızın omuzuna dayayacak boydaydı, çenesiyse sivriydi, insana adeta batıyordu. Ama Alice kabalık etmek istemedi, onun için gücü yettiği kadar taşımayı göze aldı. "Oyun şimdi yoluna girmiş galiba" dedi.

Düşes "Evet girmiş" diye yanıtladı "Bundan alınacak ders de şudur, dünyayı yürüten güç sevgidir, sevgil!"

Alice "Birisi de herkesin kendi işine bakmasıdır, demiştin" diye mırıldandı.

Düşes sivri çenesini Alice'in omuzuna büsbütün batırarak "Eh, bu da hemen hemen aynı şey demektir" dedikten sonra ekledi, "Bundan alınacak ders de şudur: Sen anlamaya bak, sesler kendi başlarının çaresine bakarlar."

Alice kendi kendine "Her şeyden bir ders çıkarmaya ne de meraklı!" diye söylendi.

Düşes, biraz durduktan sonra, "Neden kolumu beline dolamadığıma şaşıyorsun değil mi?" dedi "Nedeni, flamingonun huyunu pek bilmiyorum da ondan. Bir denesem mi?"

Alice bu denemeye hiç de hevesli olmadığı için çekine çekine yanıtladı "Belki ısırır!"

Düşes "Çok doğru" dedi. "Flamingolar da, hardal da insanı ısırır. Bundan alınacak ders şudur: Bir türden kuşlar birlikte yaşar."

Alice "Ama hardal kuş değil ki" dedi.

Düşes "Her zamanki gibi gene haklısın" dedi. "Her şeyi ne de yerli yerince söylüyorsun!"

Alice "Galiba bir maden" dedi.

Alice'in her sözüne evet demeye hazır olan Düşes, "Maden ya!" dedi, "Buralarda büyük bir hardal madeni vardır. Bundan alınacak ders de: "Maden varsa manen yoktur"

Düşesin bu söylediklerini pek dinlememiş olan Alice "Bildim, bildim" dedi "hardal sebzedir. Görünüşü pek benzemez ama sebzedir".

Düşes "Ben de seninle aynı düşüncedeyim" dedi. "Bundan alınacak ders de: "Dışın nasıl görünüyorsa için de öyle olsun, yahut, daha da yalın söylenmesini istersen: "Kendinizi herkese olduğunuz yahut olabileceğinizden farklı olmamış olduğunuz gibi gösterecek olan durumunuzdan farklı değilmiş gibi göstermeyeceğiniz sanısına kapılmayın."

Alice terbiyeli terbiyeli "Bunu bir yere yazsam daha iyi anlardım" dedi "Siz söylerken pek anlayamadım."

Düşes, hoşnut, "Keyfim olunca söylediklerimin yanında bu hiç kalır" dedi.

Alice "Aman kuzum" dedi, "Bundan daha uzununu söylemek için kendinizi sıkıntıya sokmayın."

Düşes "A! O nasıl söz, hiç sıkıntı olurmu?" dedi "Hem, şimdiye kadar söylediğim sözlerin hepsini sana armağan ediyorum."

Alice ''Ucuz tarafından bir armağan!'' diye düşündü. ''İyi ki yıldönümlerinde bu türden armağanlar vermiyorlar!'' Ama doğrusu bunları yüksek sesle söylemeye pek cesaret edemedi.

Düşes sivri küçük çenesiyle yine Alice'i dürtükleyerek 'Gene mi düşünceye daldın?' diye sordu.

Artık yavaş yavaş canı sıkılmaya başlayan Alice biraz sert bir sesle: ''Düşünmek yasak değil ya!'' diye yanıtladı.

Düşes ''Domuzlara uçmak ne kadar yasak değilse, sana da düşünmek o kadar yasak değil'' dedi. ''Bundan alınacak der...''

Tam, o sevgili ders sözcüğünü söylerken, Alice, Düşes'in sesinin sönüp gittiğini, kolunda duran kolunun da titrediğini fark ederek şaşırıldı. Başını kaldırıp baktı ki Kraliçe kollarını kavuşturmuş, kopmaya hazırlanan bir fırtına gibi önlerine dikilmiş duruyor.

Düşes titrek, bitkin bir sesle ''Hava pek güzel Haşmetli Kraliçem!'' diye söze başladı.

Kraliçe konuşurken ayağını yere vurarak ''Sana söylüyorum'' diye haykırdı ''Şu dakkada buradan ya kendin defolur gidersin, yahut kafan gider! Seç ikisinden birini!''

Düşes de seçeceğini seçip bir anda ortadan kayboluverdi.

Kraliçe Alice'e ''Haydi, biz oyunumuza bakalım'' dedi; Alice korkusundan tek sözcük söyleyecek durumda değildi, Kraliçe'nin peşinden ağır ağır kriket alanına doğru yürüdü.

Öteki konuklar Kraliçe'nin yokluğunu fırsat bilmişler, gölgelikte dinleniyorlardı. Onu görür görmez hemen yine oyuna başladılar. Kraliçe yalnızca, bir an gecikmenin hepsinin canlarına mal olacağını söyleyip geçti.

Oyun oynadıkları kadar Kraliçe oyuncularla kavga ederek ''Şunun kafasını uçurun!'' , ''Bunun kafasını uçurun!'' diye haykırıp durdu. İdam yargısı çıkanlara askerler nöbetçi veriliyor, onlar da bu görevi yerine getirmek için köprülüğü bırakıyorlardı; öyle ki, yarım saat kadar sonra ortada hiç köprü kalmadı. Alice, Kral, Kraliçe'den başka öteki oyuncular da idam hükmü giymişlerdi.

Kraliçe, soluğu kesilmiş, oyunu bıraktı ve Alice'e ''Yalancı Kaplumbağa'yı gördün mü?'' diye sordu.

Alice ''Hayır'' diye yanıtladı. ''Zaten Yalancı Kaplumbağa nedir onu bile bilmiyorum.''

Kraliçe ''Yalancı Kaplumbağa, çorbası yapılan şeydir''(4) dedi.

Alice ''Böyle bir şeyi ömrümde ne gördüm, ne de işittim'' dedi.

Kraliçe ''Hadi öyleyse'' dedi ''Gel de sana öyküsünü anlatsın!''

Kraliçe'yle birlikte giderlerken Alice, Kralın mahkûm olanlara yavaşça ''Hepiniz bağışlandınız!'' dediğini duydu. Kendi kendine ''İşte bu iyi doğrusu!'' dedi; çünkü idama mahkûm edilenlerin çokluğu onu epeyce üzmüştü.

Az sonra güneşte derin derin uyuyan bir Ejder'in yanına geldiler. (Eğer Ejder nedir bilmiyorsanız resme bakın.) Kraliçe ''Hadi tembel, kalk!'' dedi, ''Bu küçüğü al, Yalancı Kaplumbağa'ya götür de öyküsünü dinlesin! Ben dönüp o idama mahkûm ettiklerim ne olmuş bir bakayım.''' Böylece, Alice'i Ejder'le yalnız bırakarak gitti. Ejder, kalkıp oturdu, gözlerini uçuşturdu. Kraliçe gözden kayboluncaya kadar arkasından baktı, sonra için için gülerken yarı Alice'e, yarı kendi kendine ''Ne tuhaf!'' dedi.

Alice ''Tuhaf olan nedir?'' diye sordu.

Ejder ''Ne olacak, Kraliçe'' dedi. ''Hep kendi düşlemleri; yoksa kimsenin boynunun vurulduğu filan yok. Hadi, gel bakalım!''

Alice Ejder'in arkasından giderken ''Burada da herkes 'Hadi, gel' diyor. Bana bu kadar buyurulmamıştı ömrümdel!'' diye düşünüyordu.

Pek çok gitmemişlerdi ki, uzakta bir kayanın üstünde tek başına üzgün üzgün oturan Yalancı Kaplumbağa'yı gördüler. Daha yaklaştıkları zaman Alice onun, yüreği paralanıyormuşçasına, iç çektiğini işitti. Öyle acıdı ki zavallıya. Ejdere ''Derdi nedir?'' diye sordu. Ejder'se, aşağı yukarı, demin söylediği sözcükleri yineledi: ''Hep kendi düşlemleri; bir derdi yok! Hadi gel!''

Kendilerine yaşlı gözlerle bakan, fakat hiç sesini çıkarmayan Yalancı Kaplumbağa'nın yanına gittiler. Ejder ''Bu küçük bayan senin öykünü dinlemek istiyor!'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa derinden gelen bir sesle ''anlatayım'' dedi. ''İkiniz de oturun, ben öykümü bitirinceye kadar da ağzınızı açmayın!''

Oturdular; bir iki dakika kadar kimse ağız açmadı. Alice kendi kendine ''Eğer anlatmaya başlamazsa, nasıl bitirebilecek?'' diye düşündü, ama gene de sabırla bekledi.

Sonunda Yalancı Kaplumbağa derin derin içini çekip söze başladı. ''Ben, bir zamanlar sahici bir Kaplumbağa'ydım.''

Bu sözleri, yalnızca Ejder'in arada bir duyulan ''Hjckrrh!'' ünlemi ve Yalancı Kaplumbağa'nın sürekli hıçkırıklarıyla bozulan uzun bir sessizlik izledi. Alice az daha ayağa kalkıp ''Öykünüz pek meraklıydı, teşekkür ederim'' diyecekti ama, herhalde bunun bir arkası olacak diye düşünerek yerinde oturdu, bir şey söylemedi.

Sonunda Yalancı Kaplumbağa sözünün arkasını getirebildi, şimdi biraz daha sakinleşmişti ama gene ikide bir hıçkırıyordu. ''Biz küçükken denizin dibinde, okula giderdik, öğretmenimiz de yaşlı bir Kaplumbağaydı, öyle yaşlıydı ki ona 'Tosbağa' derdik...''

Alice ''Madem karada yaşamıyordu niye Tosbağa derdiniz?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa kızgın kızgın ''Tosbağa derdik, çünkü bizi okuturdu. Siz de amma sersemsiniz ha!'' dedi.

Ejder de ''Bu kadar da basit bir şeyi anlamadığın için yazıklar olsun sana'' diye ekledi. Sonra ikisi de sözü kesip Aliceciğe dik dik baktılar, zavallı kız utancından yerin dibine geçti.

Sonunda Ejder Yalancı Kaplumbağa'ya ''Hadi bakalım, aslanım! Akşamlara kadar uzatma!'' dedi, o da öyküsünü şöyle sürdürdü:

''Evet, inanmıyorsunuz belki ama, biz denizde okula giderdik...'' dedi.

Alice ''Ben inanmıyorum demedim ki!'' diye sözünü kesti.

Yalancı Kaplumbağa ''Dediniz pekâlâ işte'' diye yanıtladı.

Ejder, Alice'in ağzını açmasına vakit bırakmadan ''Sen çeneni kapat hele!'' diye atıldı. Yalancı Kaplumbağa da öyküsünü anlatmaya koyuldu.

''Çok iyi okutulduk... Hatta, her gün okula giderdik...'' dedi.

Alice ''Ben de her gün okula gidiyorum, bunda o kadar öğünecek bir şey yok ki!'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa epeyce merakla ''Ek dersleriniz de var mı?'' diye sordu.

Alice ''Evet'' dedi, ''Fransızca ile müzik öğrendik.''

Yalancı Kaplumbağa ''Yıkanma da öğrendiniz mi?'' dedi.

Bu soru Alice'in ağızına gitmişti: ''Elbette öğrenmedik!'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa, içi rahatlayarak ''A! Öyleyse sizinki pek iyi bir okul değilmiş. Oysa bizimkinde, taksit pusulasının en altına Fransızca, müzik ve yıkanma ektir diye yazılır.''

Alice ''Ama denizin dibinde yıkanma pek gerekmez sanırım'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa içini çekerek ''Zaten durumumuz o kadar iyi değildi; ben o ek dersleri alamadım, yalnızca ana dersleri okudum'' dedi.

Alice ''Hangileriydi o dersler?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa ''Doğal olarak, en başta akmak yaşmak geliyor'' diye yanıtladı; ''Sonra aritmetiğin çeşitli kolları, hoplamak, çığırtmak, çapıtmak ve sövmek.''

Alice ''Çapıtmak da nedir, hiç işitmedim'' diyecek oldu.

Ejder şaşırıp iki pençesini de havaya kaldırarak ''Ne! Çapıtmanın ne olduğunu hiç duymadın mı?'' dedi. ''Ama sapıtmanın ne olduğunu her halde bilirsin, değil mi?''

Alice, pek güvenemeyerek ''Evet'' dedi, ''şey etmektir. Biraz... Aklını oynatmaktır.''

Ejder ''E, öyleyse çapıtmanın ne demek olduğunu bilmemek için pek akılsız olman gerek'' diye söylendi.

Alice artık daha fazla bir şey sormaya cesaret edemedi, Yalancı Kaplumbağa'ya dönerek ''Başka neler öğrendiniz?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa yüzgeçleriyle bir bir sayarak ''Sonra şarih okuduk. Eski Çağ Şarihi ve Yeni Çağ Şarihi; Sugrafya; sonra efendim, Kesim-Kesim hocamız da bir yılan balığıydı, haftada bir gelirdi: bize Kesim, Tarakbilim ve Bağlıkova yapmayı öğretti.''

Alice ''O da ne biçim şey?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa ''Şimdi gösteremeyeceğim'' dedi. ''Her yanım öyle tutulmuş ki! Ejder de bu dersi hiç görmedi ki göstersiz.''

Ejder ''Vaktim yoktu da ondan'' dedi. ''Ama ben de Klasik Diller dersine giderdim. Hocamız yaşlı bir yengeçti, ama tam bir yengeç...''

Yalancı Kaplumbağa, içini çekerek, ''Ben ondan hiç ders görmedim'' dedi ''Lafince ve Bunakça öğretiyor derlerdi.''

Ejder de içini çekerek ''Ya! Ya!'' dedi; sonra ikisi de pençeleriyle yüzlerini örttüler.

Alice, sözü değiştirmeye çalışarak ''Günde kaç saat ders görürdünüz?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa ''İlk gün 10 saat, ertesi gün 9, ertesi gün 8, işte böylece giderdi diye yanıtladı.

Alice ''Ne acayip yöntemmiş'' diye şaştı.

Ejder ''Onlara ders denmesi de bundan zaten'' dedi ''saatleri ters gider de ondan.''

Bu Alice için yepyeni bir düşünceydi; onun için ikinci sorusunu sormadan önce biraz düşündü.

''Öyleyse, on birinci gün tatil mi olurdu?''

Yalancı Kaplumbağa ''elbette'' diye yanıtladı.

Alice merakla ''Peki, on ikinci gün ne yapardınız?'' diye sordu.

Ejder Alice'in sözünü sertçe keserek ''Dersler için bu kadar konuşma yeter'' dedi; ''Şimdi ona biraz da oyunlardan filan söz et.''

X

ISTAKOZ KADRİLİ(5)

Yalancı Kaplumbağa derin derin içine çekti, sonra yüzgeçlerinin tersiyle gözlerini sildi, Alice'e baktı, bir şey söylemek istedi; fakat hıçkırmaktan bir iki dakika konuşamadı.

Ejder ''Tıpkı boğazına kemik filan kaçmış gibi'' diyerek yerinden kalktı, Yalancı Kaplumbağa'yı sarsalayıp arkasına vurmaya başladı. Sonunda Yalancı Kaplumbağa'nın sesi yerine geldi, yanaklarından yaşlar süzülerek söze başladı:

''Belki denizde pek o kadar çok yaşamamışsınızdır'' dedi (Alice ''Hayır'' diye yanıtladı) ''Belki Istakoz'la da tanışmamışsınızdır'' (Alice ''Bir kez yemekte tat...'' diye söze başlamıştı ki aklı başına geldi, hemen kendini toplayarak ''hayır'' dedi) ''Onun için Istakoz Kadrili'nin ne kadar zevkli bir şey olduğunu bilmezsiniz!''

Alice ''Bilmiyorum doğrusu'' dedi. ''Ne biçim bir danstır bu?''

Ejder ''Önce deniz kıyısına bir sıra olarak dizilirsiniz...''

Yalancı Kaplumbağa ''Hayır, iki sıra!'' diye bağırdı. ''Ayı balıkları, Kaplumbağlar filan; sonra çevredeki deniz analarını temizleyip...''

Ejder yine lafa karışarak ''Bu epey bir zaman alır ha!'' dedi.

''...iki kez ilerlersiniz...''

Ejder ''Herkesin eşi bir istakozdur!'' diye haykırdı.

Yalancı Kaplumbağa ''Doğal olarak'' dedi; ''Sonra iki kez ilerlersiniz, eşler eşlerine...''

Ejder ''...istakozları değiştir ve gene düzeni bozmadan ilerlersiniz gerilersiniz'' sözlerini ekledi.

Yalancı Kaplumbağa ''Sonra da atarsınız...'' dedi.

Ejder yerinde bir kez sıçrayarak sözü tamamladı ''...istakozları atarsınız!''

Yalancı Kaplumbağa ''...denizde fırlatabildiğiniz kadar uzağa fırlatırsınız...''

Ejder haykırdı ''Sonra arkalarından yüzmeye başlarsınız!''

Yalancı Kaplumbağa çılgın gibi yerinde sıçrayarak ''Denizde bir takla atarsınız!'' diye bağırdı.

Ejder ''Yine istakoz değiştirirsiniz!'' diye haykırdı.

Yalancı Kaplumbağa, ansızın sesini kısarak ''Sonra yine kıyıya dönersiniz... İşte birinci figür budur'' dedi ve demin çılgınlar gibi zıplayıp duran bu iki yaratık, sessiz sessiz, hüzünlü hüzünlü yerlerine oturdular, Alice'e bakmaya başladılar.

Alice, çekine çekine, ''Pek hoş bir dans olmalı'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa ''Biraz seyretmek ister miydiniz?'' diye sordu.

Alice ''Hiç istemez olur muyum?'' diye yanıtladı.

Yalancı Kaplumbağa Ejder'e ''Hadi, ilk figürünü bir deneyelim'' dedi. ''İstakoz olmasa da olur. Şarkıyı hangimiz söyleyecek?''

Ejder ''Sen söyle'' dedi ''Ben güftesini unuttum.''

Bunun üzerine ciddi ciddi Alice'in çevresinde dönerek oynamaya başladılar; ara sıra yakınından geçerken ikisi de kızcağzın ayağına basıyorlar, tempo tutmak için de ayaklarını sallıyorlardı; Yalancı Kaplumbağa, ağır ve hüzünlü bir sesle, şu şarkıyı tutturmıştu:

''Hızlıca yürü!'' dedi bi mezigit salyangoza,

Gelmiş domuz balığı basıyor kuyruğuma

'Bak Kaplumbağalarla istakozlara hele,

Kıyıda dansa hazır, verir miyiz el ele?''

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

''Bilmezsin ne zevklidir istakozlarla birden

Tutulup fırlatılmak uzaklara sahilden.''

Salyangoz baktı baktı, ''Uzak!'' dedi ''Boşuna!''

Şükran doluydu ama, vermiyordu el ele.

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

Pullu dostu dedi ki ''Atılırsak ne çıkar,

Nasıl olsa karşığı yakada da kıyı var!

Fransa yakın demektir uzaksa İngiltere,

Gel etme salyangozum, verelim bir el ele.''

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

Verir miyiz vermez mi, verir miyiz vermez mi?

Sonunda dans bitince Alice rahat bir soluk alarak ''Teşekkür ederim'' dedi ''seyretmesi pek hoş bir dans doğrusu! Mezigit balığı hakkındaki o acayip şarkı da çok hoşuma gitti!''

Yalancı Kaplumbağa ''Ha, mezigit balığı'' dedi. ''Elbet görmüşsünüzdür, değil mi?''

Alice ''Evet, çok yed...'' diyordu ki hemen kendini topladı.

Yalancı Kaplumbağa ''Yed nedir bilmiyorum ama, onu o kadar çok görmüşseniz, ne biçim şey olduğunu da bilirsiniz elbette'' dedi.

Alice düşünceli düşünceli ''Öyle'' dedi. ''Kuyrukları ağızlarında durur, üstleri de kırıntı doludur.''

''Kırıntı mı? Yok canım, denizde kırıntı filan kalmaz, hepsi temizlenir. Ama kuyrukları gerçekten ağızlarındadır. Bunun nedeni de...'' Sözün burasında Yalancı Kaplumbağa esneyip gözlerini yumdu, Ejder'e ''Nedenini filan da sen anlat!'' dedi.

Ejder ''Bunu nedeni'' dedi ''İlle, istakozlarla dans etmek isterler, onun için denize fırlatılırlar, düşmeler epey sürer, onun için kuyruklarını ağızlarına sokarlar, onun için de bir daha çıkartamazlar, işte bu!''

Alice ''Teşekkür ederim pek meraklıymış'' dedi, ''Şimdiye kadar mezigit balığı hakkında hiç bu kadar şey bilmiyordum.''

Ejder ''İsterseniz daha da çok şey anlatabilirim'' dedi ''neden mezigit balığı demişler, biliyor musunuz?''

Alice ''Bilmem, hiç usuma gelmediydi'' dedi. ''Niye?''

Ejder, pek önemli bir şey söylüyormuş gibi, ''Üstüne başına çok titizdir de ondan'' dedi.

Alice afallamıştı. Gözlerini açarak ''üstüne başına çok titiz midir?'' diye yineledi.

Ejder ''Elbet ya'' dedi. ''Sen ne yapıyorsun da böyle çiçek gibi oluyorsun? Yani giysin neden kirli değil?''

Alice üstüne bir baktı, yanıt vermeden önce biraz düşündü. ''Herhalde çok sık temizleniyor da ondan olacak.''

Ejder, ciddi bir sesle, ''İşte, mezgitle de öyle. Yalnızca, suda yaşadıkları için altüst olmuş, temizken mezgitle olmuşlar.''

Alice büsbütün merakla, ''Peki temizliği neyle yapıyorlar?'' diye sordu.

Ejder adeta sinirlenerek, ''Neyle olacak sünger ve mürekkep balığıyla'' diye yanıtladı. ''Bunu hangi Levrek olsa bilir.''

İçinden hâlâ şarkıyı düşünen Alice ''Ben mezgitle balığının yerinde olsaydım Domuzbalığı'na, 'Biraz geride kalın lütfen, sizi yanımızda istemiyoruz!' derdim'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa ''Ama ne yapsınlar, birlikte götürmeleri gerekiyordu'' dedi, ''aklı başında bir balık yanına bir Domuzbalığı almadan bir yere gitmez.''

Alice şaşmıştı. ''Sahi gitmez mi?''

Yalancı Kaplumbağa ''Elbet'' dedi, ''bir balık bana gelip yolculuğa çıktığını söyleyecek olsa, ona ilk soracağım şey, 'Hangi dostuzla?' demek olurdu.''

Alice ''Hangi dostunuzla mı demek istediniz yoksa?'' diye sordu.

Yalancı Kaplumbağa, gücüne gitmiş gibi ''Ne söylüyorsam, onu demek istiyorum'' dedi. Ejder de ekledi: ''Hadi, biraz da senin başından geçenleri dinleyelim.''

Alice biraz çekinerek ''Size anlatacak şeylerim yok değil, ama bu sabahdan başlarsak; düne dönmenin bir yararı yok artık, çünkü dün bambaşka bir insandım.''

Yalancı Kaplumbağa ''Bütün bunları açıkla bakalım'' dedi.

Ejder sabırsızlanmış gibi ''Yok, önce başından geçenleri anlat'' dedi, ''bir kez açıklama başladı mı, sonu gelmez!''

Bunun üzerine Alice de Beyaz Tavşan'ı ilk görüşünden tutturarak öyküsünü anlatmaya başladı. Önceleri, ta burnuna girercesine biri bir yanına, biri öbür yanına oturup, gözlerini ağızlarını alabildiğine açtıkları için Alice oldukça huylandı ama, anlatırken anlatırken buna da alıştı.

Dinleyicileri, Tırtıl'a ''Yaşlı William Baba'' şiirini yinelediği ve sözcükleri hep yanlış söylediği yere gelinceye kadar, onu sesleri çıkmadan dinlemişlerdi; oraya gelince Yalancı Kaplumbağa uzun bir soluk alarak ''çok acayip'' dedi.

Ejder de ''Bundan acayip şey dünyada olmaz!'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa düşünceli düşünceli yineledi ''Hepsi yanlış çıktı ha! Şimdi de bir ezber okusa keşke. Söyle de başlasın!'' Bunun söylerken Ejder'e baktı, galiba onun Alice'e söz geçirdiğini varsayıyordu.

Ejder ''Hadi kalk da 'Bu, tembelin sesidir' şiirini oku bakayım'' dedi.

Alice ''Bu yaratıklar da insana durmadan buyurup ders yineletiyorlar!'' diye düşündü, ''Okulda olsam daha iyi.''' Ama, yine söz dinleyerek kalktı, şiiri okumaya başladı. Fakat kafası İstakoz Kadri'yle öyle altüst olmuştu ki ne söylediğinin kendi bile ayrımında değildi, şiir gerçekten çok acayip bir şey oldu:

Bu İstakozun sesidir, işittim, diyordu ki:

Beni fazla pişirdiniz, saçım şekerlenmeli.

Ördek gözkapaklarıyla kendini süsler püsler,

O da burnuyla sonra ayaklarını düzler.

Kumlar hele kurumasın, keyfine bulunmaz son:

''Köpek balığı ha!'' deyip burun kıvrır tonton!

Ama sular yükselip de o köpek balıkları

Dolaşmaya çıktılar mı, titreşir bıyıkları.''

Ejder ''Küçükken bu şiiri ben de söyledim, ama bu benimkine hiç benzemiyor'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa da ''Ben daha önce duymamıştım'' dedi ''ama saçmalığına müthiş saçma!''

Alice sesini çıkarmadı, oturup ellerini çenesine dayayarak, ''Acaba bir daha hiçbir şey alıştığım yolda olmayacak mı?'' diye düşünmeye başladı.

Yalancı Kaplumbağa ''Şu şiiri bir açıklasan iyi olacak'' dedi.

Ejder hemen atıldı ''Edemez ki ayol!'' dedi, ''iyisi mi, ikinci dörtlüğe geç.''

Yalancı Kaplumbağa directti: ''Ayaklarını nasıl düzlüyormuş, anlamadım.''

Alice ''Dansın ilk figürü budur!'' dedi; ama kendisinin de aklı bunların hiçbirine ermemişti, sözü değiştirmeye can atıyordu.

Ejder ''Hadi, hadi uzatma da ikinci kıtaya geç'' dedi. ''Hani 'Bahçesinden geçiyorken' diye başlar.''

Alice, yine hepsini karmakarışık edeceğini biliyordu ama karşı gelmeye cesaret edemedi ve titrek bir sesle okumaya koyuldu:

''Bahçesinden geçiyorken tek gözle bir bakınca
Gördüm Baykuş'la Pars böcek bölüşüyorlar hakça.
Pars almış yufkasıyla arasındaki eti,
Baykuşun payına da düşmüş tabağın dibi.
Böreğin hepsi bitince, nimet diye Baykuş'a
Kaşık geldi armağan, kullanılan sofrada
Pars'sa çatalla bıçağı aldı, ama homurdanarak;
Şölenin sonunda da...''

Yalancı Kaplumbağa, şiiri yarıda keserek ''Bir yandan açıklamadıktan sonra bütün bu sözleri yinelemenin ne yararı var?'' dedi. ''İnsanın aklını bu kadar karıştıran şey ömrümde duymadım!

Ejder ''Evet, artık burada kesseniz iyi edersiniz'' deyince Alice öyle sevindi ki sormayın.

Ejder sözü bırakamayarak ''İstakoz Kadrili'nden bir figür daha mı deneyelim, yoksa Yalancı Kaplumbağa bir şarkı mı söylesin?'' diye sordu.

Alice öyle bir istekle atılıp ''Eğer Yalancı Kaplumbağa isterse ne olur bir şarkı!'' diye yanıtladı ki Ejder gücenik bir sesle ''Eh, herkes aynı şeyden hoşlanmaz! Hadi şuna Kaplumbağa Çorbası şarkısını söyle, aslanım!'' dedi.

Yalancı Kaplumbağa, derin derin içini çektikten sonra, zaman zaman hıçkırarak şarkısına başladı:

Canım çorba, bol sebzeli, yemyeşil,
Sıcak kâsesinde hazır; kim değil?
Kim bu nefis şeyi içmek istemez?
Akşam çorbası bu, değil ki pekmez!
Akşam çorbası bu, değil ki pekmez!

Canım çorba!
Canım çorba!
Akşam çorbası,
Canım canım çorba!

Canım çorba, kim aldırır balığa?
Av etine aptal olan saldırır!
Feda olsun her türlü yemek içmek,
Bir kaşık çorba bir şölen demek!
Bir kaşık çorba bir şölen demek!

Canım çorba!
Canım çorba!
Akşam çorbası,
Canım canım çorba!

Ejder ''Ara nağme bir daha!'' diye haykırdı, Yalancı Kaplumbağa da tam yineliyordu ki uzaktan ''Mahkeme başlıyor!'' diye bir ses işitildi.

Ejder ''Hadi gel'' diye bağırdı, sonra Alice'in elinden tuttu, şarkının sonunu beklemeden, koşmaya başladı.

Alice soluk soluğa ''Ne mahkemesi bu?'' diye sordu; fakat Ejder yalnızca ''Hadi yürü!'' diyerek daha da hızlandı. Bu arada gittikçe uzaklaşan üzüntülü bir sesin söylediği şu şarkıyı rüzgâr onlara kadar getiriyordu:

''Akşam çorbası!

Canım canım çorba!''

XI

ÇÖREKLERİ KİM ÇALDI?

Mahkeme salonuna girdiklerinde, Kral ve Kraliçe tahtlarına kurulmuşlardı; çevrelerine de türlü türlü küçük kuş ve hayvanla bir deste iskambil toplanıp yığılmıştı. Önlerinde, iki yanında birer nöbetçi askerle, elleri kelepçelenmiş Yürek Oğlanı duruyordu. Kral'ın yanbaşı da, bir elinde kıvrılmış bir kâğıt, öbür elinde de bir borazan tutan Beyaz Tavşan vardı. Mahkeme salonunun tam ortasında, üzerinde koca bir tabak dolusu çörek duran, bir masa bulunuyordu. Görünüşleri o kadar nefisti ki bakarken Alice'in ağzı sulandı, kendi kendine ''Şu mahkeme bitse de, sıra yiyip içmeye gelse!'' diye düşündü. Ama şimdilik böyle bir şey olacağı pek benzemiyordu, onun için Alice de vakit geçsin diye çevresine bakınmaya başladı.

Bundan önce hiç mahkemede bulunmamıştı, ama kitaplardan bir şeyler öğrenmişti: orada bulunan hemen her şeyin adını bildiğini görünce pek hoşlandı. ''Şu yargıç olmalı'' diye düşündü, ''Çünkü başında takma saçları var.''

Yargıç Kral'dı. Pudralı perukasının üzerine tacını giymişti (ne biçim giydiğini görmek istiyorsanız kitabın başındaki resme bakın), onun için hiç rahata benzemiyordu; zaten yakışksız da kaçmıştı.

Alice kendi kendine ''Şu da yargıcılar bölümü'' dedi. ''Şu on iki yaratık da'' (''Yaratık'' demek zorunda kalmıştı, çünkü içlerinden kimi hayvandı, kimi kuş) ''yargıcılar kurulu olsa gerek.'' Bu son sözleri, böbürlenerek, iki üç kez yineledi.

Çünkü ''Benim yaşımda bunun anlamını bilen kız az bulunur!'' diye düşünüyordu (yalan da değildi); neyse ''yargıcılar kurulu üyesi'' dese de olurdu ya.

On iki kurul üyesi taş tahtalarının üzerine harıl harıl bir şeyler yazıyorlardı. Alice Ejder'e ''Bunlar ne yazıyor böyle?'' diye fısıldadı. ''Daha yargılama başlamadı ki, bir şey yazsınlar.''

Ejder yavaşça yanıtladı: ''Mahkeme sonunda belki unutturuz diye adlarını yazıyorlar.''

Alice, hoşlanmadığını belli ederek, yüksek sesle ''Aptallar!'' diye söze başlamıştı ki hemen sustu; çünkü Beyaz Tavşan ''ses yok!'' diye haykırmış, Kral da gözlüklerini takarak kim konuşuyor diye çevresine bakıncıydı.

Alice, yargıcıların omuzları üzerinden bakıyormuş gibi, taş tahtalarına ''Aptallar!'' diye yazdıklarını görüyordu. Hatta içlerinden biri ''aptal'' sözcüğünün nasıl yazıldığını bilmiyordu da yanındakine sordu.

Alice ''Daha mahkeme bitmeden tahtaları çorbaya dönecek!'' diye düşündü.

Yargıcılar Kurulu üyelerinden birinin kalemi çok kötü cızırdıyordu. Alice'in içi gıcıklandı, buna hiç dayanamazdı, çevreden dolaşp üyenin arkasına geçti ve bir sırasını getirip kalemini kapıverdi. Bu işi öyle el çabukluğuyla yapmıştı ki zavallı üye (o da kertenkele Bill'miş) kaleminin nereye gittiğini bir türlü anlayamadı, boş yere aranıp durduktan sonra artık bir parmağıyla yazmak zorunda kaldı; ama bu da bir işe yaramadı, çünkü tahta üzerinde iz miz kalmıyordu.

Kral ''Çağırıcı, suçlamayı oku!'' diye Beyaz Tavşan'a buyurdu.

Bunun üzerine, Tavşan borazanını üç kez öttürdü, sonra elindeki tomarı açarak şunları okudu:

''Yürek Kraliçesi oturup bir yaz günü

Âlâ çörekler yaptı:

Öyle bir göz koymuştu ki Yürek Oğlanı

Ne var ne yoksa kaptı!"

Kral yargıcılar kuruluna dönerek "Hadi yargınızı verin" diye buyurdu..

Tavşan telaşla Kral'ın sözünü keserek "Daha değil, daha değil!" dedi "ondan önce görülecek çok iş var!"

Kral, "İlk tanığı çağır bakalım!" dedi; Beyaz Tavşan borazanını üç kez öttürerek bağırdı, "Birinci tanık!"

İlk tanık Şapkacı'ydı. Mahkemeye bir elinde çay fincanı, ötekinde tereyağlı ekmekle gelmişti.

"Bunları birlikte getirdiğim için bağışlayın Kral Hazretleri" diye söze başladı "fakat beni çağırmaya geldikleri vakit çayımı henüz bitirmemiştım."

Kral "Bitirmeliydin!" dedi. "Ne zaman başladındı?"

Şapkacı, Tarla Faresi'yle kolkola girip Adliye'ye kadar arkasından gelen Mart Tavşanı'na bir baktı ve "Yanılmıyorsam Mart'ın on dördünde" diye yanıtladı.

Mart Tavşanı "Hayır on beşinde" dedi.

Tarla Faresi de "Yok yok, on altısında" diye ekledi.

Kral yargıcılar kuruluna "Bunları yazın!" dedi, onlar da kalemlerine sarılıp üç tarihi tahtalarına geçirdiler, sonra hepsini toplayarak yanıtı lira kuruş olarak buldular.

Kral Şapkacıya "Şapkanı çıkararsana!" dedi.

Şapkacı "Benim değil ki!" diye yanıtladı.

Kral yargıcılar kuruluna dönerek "Çalınmış!" diye haykırdı; onlar da bu noktayı kayda geçirdiler.

Şapkacı derdini anlatmaya çalışarak "Hayır efendim, satmak için yapmıştım. Kendi şapkam yoktur. Ben şapkacıyım" dedi.

Sözün burasına gelince Kraliçe gözlüklerini takarak kızarıp bozaran Şapkacıya kötü kötü baktı.

Kral "Bildiklerinizi anlatın, telaşlanmaya kalkmayın, yoksa hemen boynunuzu vurdururum" dedi.

Bu sözler tanığı hiç de yatıştırmadı; zavallı durmadan ayak değiştiriyor ve endişeyle Kraliçe'ye bakıyordu; şaşkınlığından tereyağlı ekmekten ısırıyorum diye çay fincanını ısırarak yanından koca bir parça kopardı!

Tam bu sırada Alice kendinde bir tuhafılık hissetti, ne oluyorum demeye kalmadan yine büyümeye başladığını fark etti; önce kalkıp mahkemeden çıkmayı düşündü, ama sonra oturacak yer bulduğu kadar kalmaya karar verdi.

Yanında oturan Tarla Faresi "Ayol ne sıkıştırıyorsun öyle, zor soluk alıyorum" dedi.

Alice çekinerek "Ne yapayım, elimde değil ki, büyüyorum işte" dedi.

Tarla Faresi "Burası büyüyecek yer değil" dedi.

Alice biraz cesaretlenerek "saçmalama!" dedi, "Sen de pekâlâ büyüyorsun işte."

Fare "Evet ama ben büyürken öyle senin gibi aşır taşmıyorum ki" dedi; sonra suratını asarak yerinden kalktı, salonun karşı yanına geçti.

Bunlar olup bittiği kadar Kraliçe Şapkacıdan gözünü ayırmamıştı, tam Fare karşı yana geçerken mahkeme görevlilerinden birine "Geçen konserde şarkı söyleyenlerin adlarını getirin bana!" diye buyurdu; bunun üzerine Şapkacı öyle bir titremeye başladı ki pabuçlarının ikisi de ayağından fırladı.

Kral kızgın kızgın "Haydi, anlat!" dedi "Yoksa, ister telaşlan, ister telaşlanma, boynunu vurdururum."

Şapkacı titrek bir sesle söze başladı: "Ben zavallı bir adamım, Kral hazretleri!" dedi. "Çaya henüz başlamıştım... Bir hafta ya var, ya yok... Sonra hem tereyağlı ekmek azaldı... hem çay çitirdadı..."

Kral "Ne çitirdadı?" diye sordu.

Şapkacı "Önce çay" diye yanıtladı. Kral sert sert "Çay elbette Ç'yle başlar, sen beni aptal yerine koyuyorsun galiba! E, sonra?" dedi.

Şapkacı yine söze koyuldu: "Ben zavallı bir adamım... Ondan sonra her şey çitirdar oldu... Yalnızca Mart Tavşanı dediyydi ki..."

Mart Tavşanı telaşla Şapkacı'nın sözünü keserek "demedim!" diye bağırdı.

Şapkacı yanıtladı: "Dedin işte!"

Tavşan "Hayır diyorum!" dedi.

Kral "Hayır diyor, o bölümü geç" dedi.

Şapkacı "Şey, öyleyse Tarla Faresi dediydi" diye söze başladı, sonra, acaba o da yadsıyacak mı diye endişeyle dönüp Fare'ye baktı, ama o hayır filan demeye kalkmadı, çünkü derin bir uykuya dalmıştı.

Yargıcılardan biri "Peki, Tarla Faresi ne dedi?" diye sordu.

Şapkacı "Bilmem, anımsamıyorum" dedi.

Kral uyardı "Anımsamalısın, yoksa boynunu vurdururum!"

Zavallı Şapkacı korkudan çay fincanını, tereyağlı ekmeği elinden düşürdü; diz çökerek "Ben zavallı bir adamım, Kral Hazretleri" diye yalvarmaya başladı.

Kral "Onu bilmem ama herhalde konuşmaktan yana pek zavallısın" dedi.

Sözünün burasında kobaylardan biri alkışlamaya kalktı, ama mahkeme görevlileri hemen susturdular. (Belki anlaşılmasın diye size bunun nasıl yapıldığını anlatıvereyim. Elllerinde, ağzı sicimle büzülen, yelken bezinden bir çuval vardı. Domuzu, baş aşağı bunun için soktular, sonra çıkıp üstüne oturdular.)

Alice "Bunun nasıl yapıldığını gördüğüm çok iyi oldu" diye düşündü. "Gazetelerde sık sık 'dinleyiciler arasından alkışlamaya kalkanlar olmuşsa da bunlar mahkeme görevlilerince derhal susturulmuşlardır' diye yazıldığını görürdüm ama şimdiye kadar bunun anlamını bilmiyordum."

Kral "Bütün bildiklerin bu kadarsa, in aşağı" dedi.

Şapkacı "Aman efendim zaten yerdeyim, daha nereye ineyim?" diye yalvardı.

Kral "öyleyse otur!" diye yanıtladı.

Yine kobaylardan biri alkışlamaya kalktı, fakat susturuldu.

Alice "Eh, kobayların işi tamam oldu" diye düşündü, "şimdi işler daha düzgün yürür".

Şapkacı, şarkıcıların adlarını okumakta olan Kraliçe'ye ürkek ürkek bakarak "Bari çayımı bitireyim" dedi.

Kral "Gidebilirsin!" deyince Şapkacı, pabuçlarını bile giymeden fırladı, çıkıp gitti.

Kraliçe, görevlilerden birine, "...kafasını dışarda vuruverin" diye seslendi. Fakat daha memur kapıya varmadan Şapkacı gözden yitmişti bile.

Kral "İkinci tanığı çağırın!" dedi. İkinci tanık Düşes'in aşçısıydı. Biber kutusu elindeydi. Alice, o daha salona girmeden önce, kapının yanındakilerin aksırmaya başlamasından gelenin kim olduğunu kestirmişti.

Kral "Hadi anlat bildiklerini" diye buyurdu.

Aşçı "anlatamam" dedi.

Kral şaşkın şaşkın Beyaz Tavşan'a baktı, o da alçak bir sesle "Kral hazretleri bu tanığı sorguya çekmeli" dedi.

Kral üzgün bir yüzle "Madem çekmem gerek, çekeyim" dedi, sonra kollarını kavuşturdu ve gözleri görünmeyecek kadar kaşlarını çatarak boğuk bir sesle sordu "Çörekler neden yapılır?"

Aşçı "Çoğu biberden" diye yanıtladı.

Arkasından uykulu bir ses "bulamadan" diye ekledi.

Kraliçe "Yakalayın şunu, vurun boynunu! Salondan atın şu Fare'yi! Susturun. Çimdikleyin onu! Bıyıklarını kesin!" diye haykırdı.

Bütün mahkeme Fare'yi dışarı kovmak için, birbirine girdi; yine yerlerine oturdukları zamansa aşçı ortadan yok olmuştu.

Kral rahat bir soluk alarak, "Zararı yok!" dedi "Öbür tanığı çağırın!" Sonra alçak sesle Kraliçeye "Güzelim! Bu tanığı sorguya sen çekiver. Ben serseme döndüm!" dedi.

Alice listede tanığın adını araştıran Beyaz Tavşan'ı merakla gözlüyor, "Bu seferki ne biçim bir şey bakalım!" diye düşünüyordu. Zaten daha doğru dürüst tanıklık yapan olmamıştı. Beyaz Tavşan sesi yettiği kadar "Alice!" diye bağırınca ne kadar şaşırdı, bir düşünün.

XII

ALİCE'İN TANIKLIĞI

Alice telaş arasında şü son dakikada ne kadar büyüdüğünü unutmuştu. "Buradayım1" diye seslenerek öyle ivediyle yerinden fırladı ki, eteğinin ucu yargıcıların locasına değdi ve locadakilerin hepsi tepe üstü aşığıdaki kalabalığın üzerine düştüler. Onların böyle yere serili kalmaları Alice'e bir hafta önce devirdiğı kırmızı balık kavanozunu anımsattı.

Çok üzülüp "Vah vah! Bağışlayın!" diye haykırarak, düşenleri elinden geldiğı kadar çabuk toplamaya koyuldu; hâlâ akli o kırmızı balık kavanozunda olduğı için, eğer yargıcılar kurulu üyelerini çabucak toplayıp localarına koymazsa, kırmızı balıklar gibi ölecekler sanıyordu.

Kral ciddi bir sesle "Bütün yargıcılar kurulu üyeleri yerlerine geçinceye kadar mahkeme süremez" dedi. Alice yargıcıların locasına bakınca gördü ki telaştan Kertenkele'yi baş aşığı koymuş, zavalcılık da bir türlü kımıldanamadığı için üzüntüyle kuyruğunu sallayıp duruyor. Hemen hayvancağızı tutup yerine doğru dürüst oturttu. Kendi kendine "Bir şey olacağından değil ya!" diye söylendi. "Mahkeme için o türlü otursa da bir, bu türlü otursa da." Yargıcılar, devrilmenin verdiğı sersemlikleri geçip tahtaları ve kalemleri de bulunarak ellerine tutuştırulur tutuştırulmaz, hepsi harıl harıl bu üyenin öyküsünü yazmaya koyuldular; yalnızca, pek afallamış gözüken Kertenkele ağızını açmış, alık alık tavanı seyrediyordu.

Kral "Bu iş hakkında bildiklerin ne?" diye sordu.

Alice "Bir şey bilmiyorum" dedi.

Kral direterek "Hiçbir şey de bilmiyor musun?" diye sordu.

Alice "Hayır, hiçbir şey de bilmiyorum" dedi.

Kral yargıcılar kuruluna dönerek "Bakın! Bu çok önemli" dedi; üyeler de tam bunu tahtalarına yazıyorlardı ki Beyaz Tavşan söze karıştı: hem saygısını belli eden bir sesle konuşarak, ama hem de yüzünü buruşturup kaşlarını çatarak "Herhalde Kral hazretleri, önemli değil, demek istediler."

Kral çabuk çabuk "elbet önemli değil demek istedimdi" dedi, kendi kendine de, sanki hangisi kulağı hoş geliyor diye dinliyormuş gibi, "önemli... önemli değil...önemli... önemli değil" diye mırıldanmaya başladı. Yargıcıların da kimi "önemli" diye yazdı, kimi "önemli değil" diye. Alice taş tahtalarını görecekt kadar yakınlarında olduğı için ne yazdıklarını görebiliyordu. "Aman canım, zaten bir önemi yok ki" diye düşündü.

Tam o sırada bir zamandır not defterine harıl harıl bir şeyler yazan Kral başını kaldırarak "Susun" diye haykırdı, sonra defterinden şunları okudu "Madde 42: Bir milden uzun boylu olanlar mahkeme salonundan çıkmalıdır."

Herkes Alice'e baktı.

Alice "Benim boyum bir mil yok ki" dedi.

Kral "Var" dedi.

Kraliçe "Hatta iki mile yakın" diye ekledi.

Alice "İsterse olsun, gitmeyeceğim" dedi, "hem o maddenin kitapta yeri yok, demin kendiniz uydurdunuz."

Kral "Hiç de değil, bu yasa kitabının en eski maddesidir" dedi.

Alice, "Öyleyse madde 1 olması gerekirdi."

Kral bozuldu, not defterini çat diye kapatarak yargıcılara titrek ve alçak bir sesle "Hadi, yargınızı verin" dedi.

Beyaz Tavşan telaşla yerinden fırlayarak "Aman Kral hazretleri, daha gözden geçirilecek şeyler var, şü kâğıt demin yerde bulunmuş" dedi.

Kraliçe, "İçinde ne yazılı?" diye sordu.

Beyaz Tavşan "Bilmem, daha açmadım" dedi, "ama bir mektuba benziyor... mahkûm tarafından birine yazılmış galiba."

Kral, "Herhalde birine yazılmıştır, meğer ki hiç kimseye yazılmış olsun, ama o da pek olağan bir şey değildir" dedi.

Yargıcılardan biri "Adres kimin?" diye sordu.

Beyaz Tavşan, "Adres madres yok" dedi. "Üstüne bir şey yazılmamış." Konuşurken kâğıdı açmıştı, "Zaten mektup da değil, bir şiir" diye ekledi.

Yargıcılardan biri, "Sanığın elyazısıyla mı yazılmış" diye sordu.

Beyaz Tavşan, "Hayır" dedi, "Zaten işin en şaşılacak yanı da bu ya!" (Bütün yargıcılar kurulu üyeleri şaşırdılar.)

Kral, "Herhalde yazısını başkasının yazısına benzetmiştir" dedi. (Yargıcılar kurulu üyelerinin yüzü güldü.)

Yürek Oğlanı "Kral Hazretleri" dedi, "Ben böyle bir şey yazmadım, yazdığımı da kanıtlayamazlar, altında imza filan yok ki."

Kral, "İmzanı atmamışsan daha kötü. Demek kötü bir amacın vardı, yoksa namuslu bir insan gibi imzanı atardın."

Bu sözler üzerine çevreden bir alkıştırtı koptu: O gün Kralın söylediği en akıllıca söz bu olmuştu.

Kraliçe, "Böylece suçu kanıtlandı" dedi. Alice, "Hiç de kanıtlanmadı" diye karşılık verdi, "Daha kâğıtta ne yazılı olduğunu bile bilmiyorsunuz!"

Kral, "Oku şunu" diye buyurdu.

Beyaz Tavşan gözlüklerini taktı, "Nerden başlayalım Kral Hazretleri?" diye sordu.

Kral ağır ağır "Başından başla, sonuna kadar oku, sonuna gelince dur" dedi.

Tavşanın okuduğu şiir şöyle bir şeydi:

Bana haber verdiler, sen bayanı görmüşsün.

Sonra bir başkasına da söz etmişsin benden.

Bayan iyi sözlerle övmüş de beni büsbütün

Yalnızca yüzme işini becerememişim ben.

Bay öbürlerine haber yollamış burda demiş,
(Sanki bilmiyormuşuz, hiç görmüyormuşuz biz)

Eğer bayan zorlarsa kötü karışır bu iş

Başına neler gelir doğrusu bilemeyiz.

Ben bayana bir verdim, öbürleri baya iki

Sen bize ya üç verdin, daha çok ya da.

Hepsi de baydan sana dönüp geldiler geri

Oysa daha önce benimdiler pekâlâ.

Eğer ben yahut bayan, bir raslantı olur da,

Karışarak bu işe bir güçlüğe uğrarsak

Bay güveniyor sana, onları böyle darda

Bırakmaz kurtarırsın, bizim gibi alnı ak.

Eğer anlayışında yanılmış değilsem ben

(Bayan hırs nöbetine tutulmadan çok önce)

Araya girip öyle bir dikilmişsin ki sen

Bayı bizleri onu ayırmışsın güzelce.

Sakin ha, bay bilmesin sevdiğini bayanın

Onları o kadar çok, bu giz olup kalmalı;

Herkesten gizlemenin, iyice saklamanın

Sıkıntısı sana, bana kalansa dost malı.

Kral ellerini uğuşturarak, "Bu, elimize geçen kanıtların en önemlisi, onun için artık yargıcılar kurulu kararını..."

Alice ''İçlerinden biri olsun çıkıp da bu şiirin anlamını anlatabilirse, ona benden beş kuruş'' dedi. (Son birkaç dakikadır öyle büyümüşü ki Kralın sözünü kesmekten hiç çekinmemişti.) ''Bana sorarsanız bir damlacık bile anlamı yok derim!''

Yargıcılar hemen taş tahtalarına ''Ona sorarsanız bir damlacık bile anlamı yok diyor'' diye yazdılar, fakat birisi olsun şiiri açıklamaya kalkışmadı.

Kral, ''Eğer yazılanlarda anlam yoksa daha iyi, hiç olmazsa anlam aramak sıkıntısından kurtulmuş oluruz.'' Sonra kâğıdı dizlerinin üstüne yayıp tek gözle süzdü: ''Ama, doğrusunu isterseniz, ben bir anlam çıkarmıyor değilim... Yüzme işini beceremezmişim ben..'' Oğlan'a dönerek, ''Sen yüzme bilmezsin, değil mi?''

Oğlan acı acı başını salladı. ''Yüzecek gibi duruyor muyum?'' diye yanıtladı. (Kartondan yapılmış olduğu için durmuyordu elbette.)

Kral ''Buraya kadar iyi'' diyerek öbür dizeleri kendi kendine mırıldandı: ''Sanki bilmiyormuşuz hiç görmüyormuşuz biz. Bunu elbet yargıcılar kurulu söylüyor. Ben bayana bir verdim, öbürleri baya iki. Bu da çörekleri ne yaptığını anlatıyor olmalı.''

Alice, ''Ama sonra, hepsi de baydan dönüp geldiler sana geri diyor'' dedi.

Kral keyifli keyifli, masa üzerindeki çörekleri göstererek, ''İşte buradalar ya'' dedi. ''Bundan daha açık bir şey olamaz. Sonra, bayan hırs nöbetine tutulmadan çok önce, sözleri... sen hiç hırslanmadın değil mi şekerim?'' diye Kraliçe'ye sordu.

Kraliçe öfkeyle ''Hayır'' diyerek kertenkelenin kafasına bir mürekkep hokkası fırlattı. (Zavalılık hiç iz bırakmadığını görünce tahtasına parmakla yazı yazmayı bırakmıştı; ama hemen yine yazmaya başladı, kuruyuncaya kadar da suratından akan mürekkebi kullandı.)

Kral gülümseyerek çevresine baktı. ''Öyleyse bu sözler sana değil'' dedi. Ortalığa bir ölüm sessizliği çökmüştü.

Kral gücenmiş gibi ''Bu bir sözcük oyunu olacak'' dedi, herkes de güldü.

Kral, o gün belki yirminci kez, ''Yargıcılar kurulu artık kararını bildirsin'' diye buyurdu.

Kraliçe, ''Olmaz, olmaz'' diye haykırdı. ''Önce yargı yerine getirilsin, sonra karar bildirilsin.''

Alice yüksek sesle ''Ne saçma iş bul'' dedi. ''Önce yargı yerine getirilecekmiş!'' Kraliçe öfkeden mosmor kesilerek:

''Dilini tut sen'' dedi.

Alice, ''Tutmayacağı işte'' diye yanıtladı.

Kraliçe avazı çıktığı kadar ''Uçurun kafasını'' diye haykırdı. Kimse yerinden kımıldamadı.

Alice, ''Senin sözüne kim aldırır'' dedi. (Bu arada tam boyunu bulmuştu.) ''Bir deste iskambil kâğıdından başka bir şey değilsiniz ki siz!''

Bunu der demez, bütün deste havalanıp Alice'in üstüne dökülmeye başladı. Alice, yarı korku yarı kızgınlıkla, bir çığlık atarak iskambilleri savurmaya çalıştığı sırada, bir de baktı ki başı ablasının dizinde, ırmak kıyısında yatıyor, ablası da ağaçlardan düşen kuru yaprakları eliyle hafifçe itiyor. Sonra Alice'e ''Uyansana artık, cicim'' dedi. ''Öyle uzun uyudun ki!''

Alice, ''Aman öyle acayip bir düş gördüm ki'' diyerek şu okuduğumuz acayip serüvenin anımsayabildiği kadarını ablasına anlattı. Bitirdiği zaman ablası onu öptü ve ''Gerçekten acayip bir düşmüş'' dedi, ''ama şimdi koş da kahvaltını et, geç oldu''. Alice yerinden fırladı, koşmaya başladı, koşarken de ''Ne işitilmedik düştü'' diye düşünüyordu.

Alice gittikten sonra ablası başını eline dayayıp batan güneşi seyretmeye ve Alice'in serüvenlerini düşünmeye başladı, düşünürken o da şu düşü gördü:

Önce küçük Alice'i düşündü; ellerini dizlerinde kenetlemiş, uyanık parlak gözlerle kendi gözlerine bakıyordu; sesini duyar gibi oluyor, ikide bir önüne düşen bir demet saçı arkaya atmak için o küçük başını silkişini görür gibi oluyordu; orada öyle kulak kesilmiş dururken Alice'in düşündeki küçük yaratıklar canlanıverdi.

Beyaz Tavşan çabuk çabuk geçip giderken ayağının dibindeki uzun otlar hışırdadı, Korkak Fare biraz ötedeki su birikintisinden şıpır şıpır yürüdü geçti. Mart Tavşanı ile arkadaşları sonu hiç gelmeyen kahvaltılarını paylaştılar. Kraliçe'nin kulak tırmalayan sesiyle zavalı konuklarını idama mahkûm ettiğini

duyar gibi oldu; bir kez daha çevresinde tabaklar çanaklar uçar dururken yavru domuz Düşes'in kucağında aksırdı; bir kez daha Ejder haykırdı, Kertenkele taş tahtasının kalemini gıcırdattı; susturulan kobaylar derinden derine ses verdiler; bunlara zavallı Yalancı Kaplumbağa'nın uzaktan uzağa duyulan hıçkırıkları karıştı.

Öylece gözleri kapalı otururken kendini gerçekten Harikalar Ülkesi'nde sandı; ama biliyordu ki gözlerini bir açsa, her şey aslındaki donuk rengini alacak: otlar rüzgârda hışırdıyor, havuz sallanan sazlara uyarak şıpırdıyor olacak; çay fincanlarının şıkırtısının yerine koyun çingiraklarının sesi, Kraliçe'nin çığlıklarının yerine çobanın seslenişi duyulacak; yavru domuzun aksırığı, Ejder'in haykırışı, özetle bütün o acayip seslerin yerine (biliyordu ki) durmadan işleyen çiftliğin gürültüsü patırtısı gelecek! Yalancı Kaplumbağa'nın hıçkırıklarının yerini de uzaktan uzağa ineklerin böğürmesi alacak...

Sonunda, bu küçük kardeşin nasıl büyüüp ileride kendisi gibi bir kadın olacağını düşündü. Nasıl daha olgun yaşlarda da, çocukluk çağının o saf ve sevgi dolu kalbini taşıyacağını, nasıl çevresine başka küçükleri toplayıp, onların uyanık gözlerini garip masallarla (belki de yıllar önceki Harikalar Ülkesi düşüyle) parlatacağını; kendi küçüklüğünü ve o mutlu yaz günlerini anımsayarak nasıl onların çocuk dertleriyle dertlenip çocuk sevinçleriyle sevineceğini düşündü.